Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

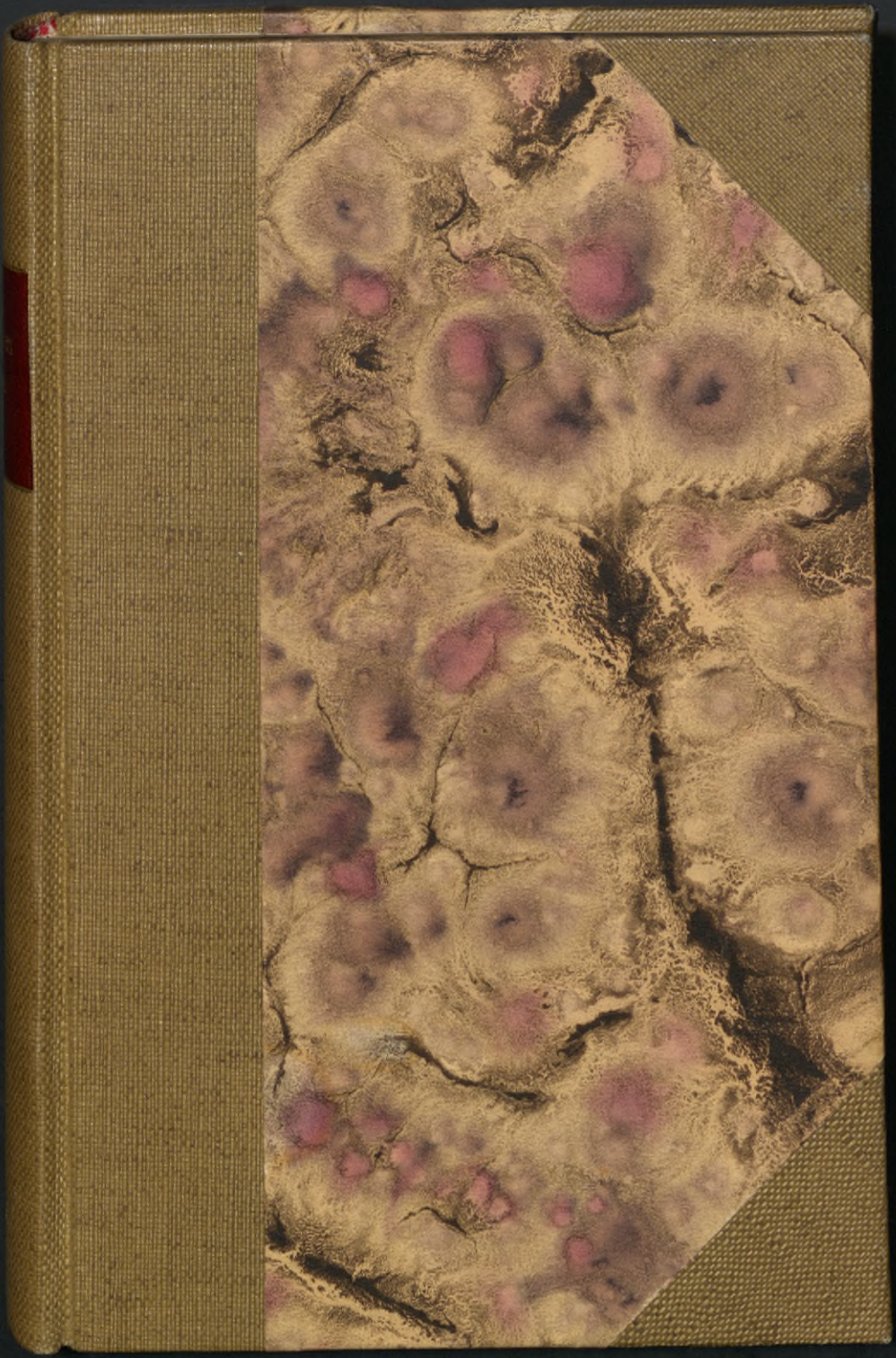

BIBLIOTEK · GÖTEBORGS · UNIVERSITETS

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Hasse Z

TÄTNING AV EN BÅT

BONNIERS

HASSE Z:s

SAMLADE

1

Hasse Z

TÄTNING AV EN BÅT

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Copyright. Albert Bonniers förlag 1948

Stockholm. Alb. Bonniers boktryckeri 1948

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

TÄTNING AV EN BÅT

Aplund ägde en segelbåt. Han hade köpt den av en man, som visste vad han gjorde, för 50 kr. Med segel och allt. Jag bor bredvid Aplund, och Aplund bad mig hjälpa honom rigga på båten. Vi riggade på båten, d. v. s. vi satte 2 segel med olika namn samt en mast i mitten och satte alltihop i sjön. En erfaren sjöman skulle först ha satt båten i sjön och sedan riggat på den, men det har alltid legat något originellt över Aplund. Då båten kom i sjön sjönk den. Den sjönk inte sakta som en gråsten utan fort som en ansjovisburk med hål i botten. Vi blevo rätt överraskade och Aplund bad till Gud om en revolver och 22 kr. för att fara till Västervik och träffa mannen som sålt båten för 50 kr. och som visste vad han gjorde. Vi togo därpå en grogg och övertalade en på platsen bosatt yngling att dra upp båten på land. Vi reste därpå in till staden, skötte affärer, gingo på Cirkus och Kristallsalongen och träffade personer.

Tätning av en båt

Efter en vecka återvände vi till landet för att täta båten. Vi hade med oss mönja, bomull, cement, 2 liter konjak, spik och plåt. Vi tätade båten. Vi stoppade först bomull i alla hål, sedan mönja, sedan cement, sedan beck, sedan tjära och sedan plåt. Därpå sattes alltsammans i sjön. Därpå sjönk alltsammans. Vi gingo upp och togo en grogg och tillsade ynglingen, som var bosatt på platsen, att dra upp båten, varpå vi ånyo reste till staden, gingo på Cirkus och Kristallsalongen och träffade personer.

Efter en vecka återvände vi till landet i sällskap med en främmande herre i krage och manschetter. Båten stod uppdragen på land med segel och allt. Den främmande mannen i krage och manschetter köpte den genast för 200 kr. kontant. Aplund frågade honom om han kunde segla, varpå han sade:

— Å, man är väl ingen Tjäder heller!

Vi satte båten i sjön tillsammans med den främmande mannen. Han seglade ut. Då han kommit 50 meter från land sjönk alltsammans, både båten och seglena och den främmande mannen i krage och manschetter. Vi stodo en stund och sågo efter att den var riktigt sjunken, varpå vi gingo upp och togo en grogg och tillsade ynglingen, som var bosatt på platsen, att denna kväll behövde han ej dra upp båten. Det var en ganska härlig afton, men myggen

besvärade oss mycket. Myggorna ha i år varit ganska svåra. De ha icke på många år varit så svåra. Men vi ska hoppas att de bli bättre.

I alla händelser har jag telefonerat till staden efter en kortlek. Det är inte bra att Aplund går och bär så mycket pengar på sig.

DYNAMITHUNDEN

På kvällen kommo de hem med buller och bång, hade med sig en skadskjuten fågel och började genast spela kort och dricka. Hundarna kopplades därnere i förstugan, och då någon av herrarna förlorade, gick han ned och piskade upp sin hund.

Detta var i Bretagne, och min vän berättade om en jakt, som några unga män varit med om. Genom denna berättelse kommo vi att tala om djur, och någon sade:

— Då äro vi vänligare mot våra hundar. Minns du Bonells Greta, foxterriern?

— Ja, det var en vacker hund. Är hon död?

— Ja, hon dog en naturlig död. Men hade det gått efter Bonells önskan, så hade hon kommit fortare i väg. Bonell är medlem av Djurskyddsföreningen och ivrar mycket för de smärre husdjurens smärtfria avlivande.

— Det finns ju särskilda anstalter för sådant.

— Ja. Men Bonell har intet förtroende för anstal-

ter. Han observerade, att Greta började bli gammal — hon gick vänligt åt sidan, då hon mötte en stor råtta nere på gården, och sådant tyder ju på ålderdomssvaghet, åtminstone hos hundar. Bonell blev uppriktigt ledsen, ty sedan hans hushållerska, som han haft i 20 år, gifte sig med korvmakaren, stod han nästan ensam i världen. Han hade bara Greta. Han gav henne bulgarisk surmjölk, ty han tänkte, att det som hjälper för människor, bör även vara bra för en hund. Men Greta vägrade att förtära surmjölken, även om den sockrades. Då bestämde Bonell, att Greta skulle dö. För hennes egen skull och för att bespara henne en smärtsam ålderdom. Hon skulle dö smärtfritt. Bonell funderade bara över sättet. Ett bösskott kunde misslyckas. Gift likaså. Slutligen, efter några dagars funderande, kom Bonell på en god idé. Han skulle spränga henne i luften med dynamit. En dynamitpatron med stubintråd i ändan, och allt skulle vara över på en hundradels sekund.

Bonell utvalde en söndag för expeditionen. Dels var han ledig den dagen från affärerna och dels tyckte han, att det låg något vackert och stämningsfullt i att skiljas från en gammal vän just på en söndag. Dynamitpatronen var klar, stubintråden också, då Greta och hennes husbonde togo en promenad ut genom stadens tull.

Dynamithunden

Det var en vacker sommarsöndag. Människorna promenerade utåt skogen, en del hade mat med sig och slogo läger i någon grön backe. Bonell och Greta gingo förbi alla lustvandrare, de längtade till öde, ostörda trakter. Slutligen, framåt middagen, kom man in på en enslig skogsstig. Bonell följde den och var snart inne i djupa skogen. En tyst och stilla frid rådde över naturen. Bonell satte sig på en stubbe, tog av sig hatten och andades djupt. Naturen är ändå naturen, tänkte han för sig själv. Människan skulle vara mera i naturen, så vore allt mycket bättre.

Greta låg vid Bonells fötter, och troget blickade hon upp i hans kära ansikte.

Bonell tog sakta upp dynamitpatronen ur fickan, och med lätt hand band han fast den vid Gretas svans. Stubintråden fäste han vid patronen. Så reste han sig, tog upp en tändsticksask, strök eld och tände stubinen, som strax började glöda. Greta låg stilla. Hon var kanske litet trött efter den långa promenaden.

Bonell såg stubintråden brinna, och med ett förstod han, att här gällde det också hans eget liv. Han tog hatten på huvudet och började springa inåt skogen. Greta fann husbondens tilltag mycket under-

ligt, säkerligen hotade någon fara dem bägge — och så sprang Greta efter Bonell.

Bonell vände sig om. Han hade icke tänkt sig denna utveckling. Hunden var honom på två meters avstånd och han såg, hur stubintråden glödde. Gnistan närmade sig... Bonell sprang fortare. Han var tung och ovan vid löpning, men han gjorde sitt bästa. Ingen skall säga något annat. Greta följde honom. In genom skogen gick jakten. Över bergknallar och grästuvor och träsk och moras. Ibland var man inne i småskogen, bland buskar och stora högar av nässlor och tistlar. Bonell sprang och sprang. Greta närmade sig. Ibland skällde hon friskt och glatt, detta var ju som i ungdomens år, men vad kom det åt husbond? Vad lekte han för lek? Så förskrämd han såg ut, då han ibland vände sig om!

Stubintråden glödde. Bonell orkade icke längre. Om han skulle försöka komma upp i ett träd. Gick inte med överrock och hans korpulens. Han fortsatte. Magen hoppade, svetten rann, hatten hade han tappat, käppen hade han kastat, och två knappar hade gått ur pantalongerna. Stubintråden...

Då, i sin stora obeskrivliga nöd, skymtade Bonell mellan träden ett blått vatten. Det gällde att komma dit! Ut i sjön, och så vore han räddad. Han kom till stranden, och utan betänkande fortsatte han.

Vattnet kylde om benen, byxorna smetade åt, och fötterna sjönko ned i leran. Men han gick på. Då han gått 10 meter, stod vattnet honom till knäna. Han vände sig om och tittade. Greta hade stannat på stranden. Hon stod alldeles stilla, och i hennes lilla hundhuvud fanns bara en tanke: husbond är tokig. Han vill dränka sig! Så gick hon resolut ut i vattnet och simmade efter Bonell. Hon simmade lugnt och vackert, och hela tiden höll hon svansen över vattenytan och stubintråden glödde.

Bonell tänkte: när hon kommer hit, doppar jag henne, och så får det gå hur det vill. Jag förmår inte längre.

— — —

Min vän gjorde ett uppehåll i berättelsen. Men spänningen var för stark. Vi frågade alla på en gång:

— Hur gick det?!?

— Å, sade berättaren, då Greta kom nära Bonell, vågade han icke doppa henne. Han gjorde något mycket naturligare — han dök ned i vattnet. Hunden dök genast efter, och då slocknade stubintråden. De blevo räddade.

Vi sutto tysta en stund. Så sade T.:

— Man kan använda djur till mycket. I Wertheims affär i Berlin såg jag i våras en sorts väckar-

apparat, som var mycket sinnrik. Den var avsedd för damer och bestod av en fyrkantig låda, i vilken man på kvällen, då man gick till sängs, stängde in en liten råtta. Lådan placerades på nattduksbordet, och under nattens lopp gnagde råttan sig ut genom lådväggen, hoppade ned i sängen och väckte den sovande damen. Genom att på ett sinnrikt sätt göra lådväggarna tjockare eller tunnare beräknade man precis tiden för väckningen. Och så slapp man den irriterande klockringningen.

— — —

Vi avslutade aftonen med en historia om en padda, vars passion var stackmyror med senap på — men därom en annan gång.

HÄSTEN

Måhända har jag någon gång förut berättat var jag bor. Jag nödgas nu göra om det och därtill något tydligare — själva historien är rätt mycket beroende därav.

Alltså: i en utkant av staden, i ett jämförelsevis modernt hus med elektriskt ljus, som även brinner om nätterna, när man glömmer stänga kranen. Framför huset ligger en stor slätt, något kuperad, här och där en kulle eller en trupp soldater, som marschera, exercera och göra besynnerliga tecken till varandra med små vita flaggor. Nedanför mina fönster går gatan och på andra sidan om den ligger en liten inhägnad äng, där man förr planterat tobak, men där nu ett friskt saftigt gräs växer. På vintern åka de små barnen skidor här, och när vattnet, som rinner från alla gårdarna, fryser till, händer det att man kan få i gång en liten skridskobana. Men detta är på sommaren. Ängen ligger grön och vacker. Var

morgon ser jag på den och glädes över att den icke är ett fyravåningshus.

Så en dag händer något. Det springer en häst på ängen! En brun, vacker, ung och glad häst. Han springer omkring och betar i gräset och svänger på svansen av idel glädje, ty flugorna äro ännu icke så farliga. Alla se vi hästen från våra fönster och man talar bara om den. Barnen springa ned på gatan och hänga på staketet och de undra hur den har kommit dit, men ingen vet det.

Pojkarna tala om den i trapporna och på magasinen låter det:

— En sån vacker häst det har kommit hit. Han ser ut som en ridhäst.

Men pojkarna äro mest intresserade. Om man vågade gå nära den. Och klappa den. Han kanske bits. Olle som bor i 35:an kommer slutligen en dag ned med en hård brödkaka och ger honom den. Hästen tar den och sedan är han allas vän.

Men så —

Jag kommer hem en middag som vanligt. Och så ser jag en liten folksamling nere på ängen. Det har inträffat någonting. Uppe på gatan står skomakarn och talar vid glasmästarn. Jag har aldrig förr sett dem ute på gatan.

— Vad har hänt? Vad är det?

— Å, det är en karl som ville stjäla hästen! Han kom för en halvtimme sedan och gick bara rakt in genom grinden och skulle ta hästen. Men det fanns folk där nere och nu gör dom opp det.

— Jaså, sade jag och gick upp till mig. Jag satte mig vid fönstret och iakttog den lilla gruppen, som orerade där nere. Så sade jag till min hustru:

— Vem rår egentligen om hästen?

Min hustru sade:

— Det tror jag ingen vet.

— Det är någon här som vill hämta den.

— Ja, det är ju skamligt.

— Kanske han rår om den?

— Inte!

Jag reste mig plötsligt upp. Jag hade fått en av de bästa idéer jag någonsin haft. Jag tog min hatt och gick lugnt och stilla ned på ängen. En stor grov karl, som såg ut som en bonde, stod och höll hästen i manen. Han såg i hög grad förargad ut och jag hörde honom säga:

— Skall jag inte få ta min egen häst?! Släpp mej fram bara!

— Ni vill stjäla hästen, det är alltihop — sade herr Johansson, som är föreståndare på karamellfabriken.

— Det är min häst! Jag har köpt den på marknan i förra veckan, svarade mannen.

— Bevisa det! — sade någon i hopen och alla skrattade.

I detta ögonblick klev jag rätt fram till honom, som påstod sig äga hästen, såg honom rakt i ansiktet och sade:

— Är ni galen, karl, ska ni ta min häst!

Mannen släppte sitt tag i hästens man, armen föll slappt ned och han såg på mig med ett par ofantligt stora, förvånade ögon. Det blev rörelse i gruppen och man sade halvhögt:

— Det är hans häst! Vi kunde väl tro det!

Mannen som försökt stjäla djuret hade börjat småle, han tänkte: ett sådant lyckat skämt har jag inte varit med om på länge. Så skulle han till att ta i hästen igen, då min portvakt, herr Borell, steg fram, knöt sin näve under näsan på honom och sade:

— Laga dig i väg, rackare! Du har ju hört att det är redaktörns häst! Vet du inte hut?

Mannen blev i hast allvarlig, tog ett steg emot mig och sade:

— Jag vill bara att ni en gång till talar om att det är er häst!

— Hur många gånger ni vill, sade jag. Jag har

köpt den för att rida på den om morgnarna. I nästa vecka kommer han in i Ridhusets stall.

— Man borde egentligen gå efter en polis, svarade någon.

— Ånej, låt'en löpa för den här gången, sade en annan.

Mannen såg på oss en och en, längst på mig, och så gick han tvärt. Jag klappade hästen på nosen och låtsades ge honom en sockerbit. Därpå lyfte jag vänligt på hatten för de närvarande och gick hem. Gruppen skingrades under samtal.

Jag hade ätit middag och druckit kaffe och så lade jag mig på min divan, tittade i taket och väntade. Aftontidningarna kommo, jag läste dem lugnt, behärskat, och så somnade jag. Som man ofta gör då man ligger på rygg på en divan och har ätit middag och druckit kaffe. Jag vaknade vid att min jungfru knackade på dörren, öppnade och sade:

— Det är en karl där ute. Han vill tala vid —

— Låt honom komma in!

Jag låg kvar på rygg, stilla, lugn. Det var mannen med hästen. Han stod kvar vid dörren. Jag sade vänligt:

— Var så god och sitt.

Han satte sig och vi sågo på varandra. Så sade han:

— Det var en liten rolig historia redaktören ordnade med hästen där nere.

— Ni måste uttrycka er tydligare, sade jag.

Han reste sig tvärt upp och bröt ut:

— Det är m i n häst!

— Var så god och sitt, sade jag, och låt oss resonera med lugn. Ni säger att det är er häst. Jag håller på att det är min. Kan ni visa några köpehandlingar?

— Nej, sade mannen, jag betalte den kontant, jag tog inget kvitto. Men kan n i visa något sådant?

— Det kan hända, sade jag, men jag behöver det icke, det är ingen som tvivlar på att icke hästen är min.

— Jo, jag!

— Ja, ni är hittills den ende, och jag är mycket ledsen över det förhållandet. Det är en så vacker häst och det är synd att det skulle bli ett sådant bråk om den.

Mannen satt tyst. Jag tog en tidning. Det gick en stund, så sade han:

— Vill redaktörn sälja sin häst åt mig?

— Allting är till salu, sade jag. Hur mycket vill ni ge?

Han sprang upp igen och så skrek han:

— Det går för långt! Skall jag köpa min egen häst?!

— Ni vill ju ha det så, sade jag.

Han tog upp en plånbok.

— Hur mycket kostar den?

— Den är billig, sade jag. Ni får den för 200 kr. Ni gör en god affär. En sådan vacker häst hittar man inte var dag. Två hundra kontant.

Jag reste mig från divanen, mannen tog upp två hundralappar och lade dem på skrivbordet utan ett ord. Jag stoppade dem i fickan under det han såg mig i ögonen och sade:

— Vill ni ge mig kvitto?

— Det behövs inte, sade jag, oss emellan. Ni får ta hästen.

— Det såg inte så ut nyss där nere!

— Var lugn! Och så skrev jag på ett papper: J a g h a r i n g e n t i n g e m o t a t t h ä s t e n b o r t f ö r e s. Satte namn under och gav mannen papperet. Han läste det, smålog och sade:

— Ni är verkligen den styvaste karl jag träffat på?

— Jag vet det, sade jag, blir det något mer i hästväg, skall jag stöta på.

Han nickade flera gånger med huvudet och så gick han. Genom fönstret såg jag honom gå ned på slätten, visa upp papperet för herr Borell, som stod på vakt, och leda bort hästen. Det var en mycket

vacker afton, solen lyste på den lilla flik av blått vatten som längst i öster kantar den stora slätten. Jag satt länge och såg på de vackra nyanserna i luft och moln, så drog jag ned min persienne, tände lampan och ägnade min afton åt ett stilla familjeliv. Så gick en natt och på morgonen fick jag ett brev. Det lydde:

Herr Kompanjon!

Vi gjorde en god affär i går, både ni och jag. Hästen är varken min eller er, jag har aldrig köpt ett så vackert exemplar så billigt. Jag får säkert tusen kronor för honom. Hade ni inte kommit och lagt er i affären så hade jag ju haft den gratis. Jag gick länge och fiskade efter den där kampen. Tack i alla fall! Har ni någon annan kupp i kikarn så kom ihåg mej. God provision!

X. D. T.

Jag lade brevet till mina samlingar. En vän till mig i drätselkammaren har berättat mig att hästen tillhör staden. Min kompanjon och jag kunna vara lugna. En myndighet som staden håller inte reda på om något så obetydligt som en häst försvinner.

DÖRREN

Fröken Alice Åkerholm kom ut och gästade Lindström över midsommaren. Vi blevo mycket glada över att hon kom, ty hon hade med sig goda konserver samt flera flaskor vin. Fröken Åkerholm är dessutom en mycket angenäm och älskvärd människa med ofta ganska omedelbara och originella slutsatser.

Då fröken Åkerholm skulle gå till sängs på aftonen av den första dagen sade Lindström:

— Du får ligga i gäststugan. Vi ha hyrt ett särskilt litet hus för dig. Du får ligga alldeles ensam där i en patentsäng som i alla händelser icke är mer än 1½ meter för kort. Du är ganska lång, min kära Alice.

Fröken Åkerholm var mycket nöjd med gästhuset. Hon bodde där i 3 dagar och då hon for, tog hon med sig nyckeln till förstudörren. Ingen trodde att fröken Åkerholm stulit nyckeln, vi förstodo genast att hon fått den med av misstag. Som det sedan vi-

sade sig hade hon icke alls fått den med sig. Men då vi icke hade någon nyckel, kunde vi icke stänga stugan, vilket oroade och störde oss i 3 dagar. Icke därför att någon bodde i stugan utan därför att vi bägge hålla på ordning i allt. Dessutom hade vi hyrt stugan med nyckel. Det skulle se mycket illa ut om vi lämnade den utan nyckel.

På fjärde dagen sade Lindström:

— Du får telefonera till Alice efter nyckeln. Det här duger inte. Vad skall grosshandlare Lewin, som rår om stugan, tänka? Jag är uppfostrad till noggrannhet och ordning i allt — Alice måste skicka hit nyckeln.

Fröken Åkerholm förklarade att hon inte sett nyckeln. Att hon låst dörren och tagit in nyckeln men sedan inte tänkt på den vidare. I sitt bagage kunde hon ej finna någon nyckel. Ett missförstånd måtte föreligga. Hon brukade inte ta med sig andras nycklar. Säkerligen låg nyckeln inne i eller utanför stugan. Hon bad om sina hjärtliga hälsningar samt tillade att hon hade ett myggbett på vänstra benet.

Vi letade på nytt efter nyckeln. Utan resultat. Vi vände upp och ned på alla möbler, skakade dem, släppte dem, togo fatt i dem igen och slungade dem åter ifrån oss. Vi buro oss åt precis på det sätt som

man alltid gör då man letar efter en sak som man inte hittar. Men vi funno ingen nyckel. Efter tre dagar skrevo vi till fröken Åkerholm och sade henne, att även om hon ej haft nyckeln, var det dock hennes skyldighet att skaffa en ny, ty hon var den som sist haft hand om nyckeln. Fröken Åkerholm svarade, att hon var mycket ledsen över vad som hänt, men upplyste samtidigt, att hon omöjligt kunde skaffa en nyckel, då hon ej visste hurudan den skulle vara för att passa till dörren. Hon kunde icke gärna gå till en smed och säga:

— Jag vill att ni är snäll och gör en nyckel till en röd stuga med plantering utanför. Ingen smed i världen kunde göra en sådan nyckel. Högaktningsfullt o. s. v.

— Detta är blott undanflykter, sade Lindström. Hon vill komma ifrån saken. Men hon måste skaffa en nyckel.

— Naturligtvis, sade jag. Vi skicka henne dörren att ta mått efter. Vi skulle ju kunna skicka bara låset, men det slarvar hon väl också bort. Vi skicka dörren.

Dagen därpå sändes dörren till fröken Åkerholm, till hennes bostad i staden. Vi gåvo en expressbyrå i uppdrag att bära hem den till henne.

Sent på kvällen telefonerade fröken Åkerholm till

telefonstationen och anhöll att man skulle se efter hur det stod till hemma hos oss.

Men ingen nyckel. Vi skrevo ett litet brevkort och frågade vördsamt om arbetet var i gång. På kvällen kommo två karlar från ångbåten bärande med dörren. Vi sutto på verandan och talade om möjligheten av ett torskfiske vid Huvudskär då dörren kom. Den var sig lik. Men i nyckelhålet satt en lapp på vilken stod: Ni kan skämta med någon annan. Jag har inte tid med er. Alice. P. S. För resten reser jag om några dar till Köpenhamn.

Fröken Åkerholm brukar bo på Bristol i Köpenhamn. Och vi sände alltså dörren till Hotell Bristol i Köpenhamn. Det var mycket besvärligt och mycket kostsamt. Men då vi en gång åtagit oss en sak måste vi slutföra den.

Fröken Åkerholm kom till hotellet. Portieren kände igen henne, blev mycket glad och sade:

— Det har kommit ett stort kolli till fröken. Vi har det i magasinet, det är så stort.

Fröken Åkerholm gick med ut i magasinet och sedan två karlar av betjäningen arbetat med yxa och en hovtång i 35 minuter fick man fram dörren.

Fröken Åkerholm gick upp på sitt rum och grät.

Sedan skrev hon ett telegram:

Vad är meningen? Jag bränner upp dörren!

Alice.

Vi svarade omgående:

Dörren Lewins. Åverkan straffbar. Sänd nyckeln. Danskt järn duger.

På detta fingo vi intet svar. Vi väntade länge. Slutligen nådde oss det bud att fröken Åkerholm rest till Italien och lämnat dörren på Bristol, där den låg i magasinet.

Vi gingo då till snickaren Lundström på ön och beställde en ny dörr med nyckel till. Snickaren Lundström tog mått och gjorde en trevlig dörr, men då det var mörkt på kvällen råkade han av misstag ta svart färg i stället för röd då han målade dörren.

En svart dörr gör sig icke så bra till en röd stuga som en röd dörr, varför vi en vacker förmiddag, då solen sken, målade stugan svart. Så att alltsammans blev i samma färg.

Vi flyttade sedan plötsligt till staden och skrevo till öns ägare:

— Den riktiga dörren till den svarta stugan är röd

eftersom stugan var röd. Men nu är stugan svart. Högaktningsfullt o. s. v.

Lindström hittade sedan den verkliga nyckeln.

Den föll ur en byxficka då han klädde av sig en afton. Han kunde omöjligt förstå hur den kommit dit.

SNICKAREN

Frampå hösten började det bli kallt och vi upptäckte att våra fönster behövde lagas. Då det regnade, rann vattnet in över fönsterkarmen och då det blåste måste vi hålla upp mot vinden på babordssidan om salsbordet för att inte kantra dikt om divanen i mitt rum.

Min hustru, som är rätt praktisk, sade en dag:

— Det vore nog bäst om en snickare kunde komma hit och titta på det här.

Jag telefonerade då till husvärden och begärde en snickare.

— Han skall komma, sade värden.

Vi väntade i 2 dagar. Ingen snickare. Jag ringde på nytt till värden. Han var mycket vänlig och sade att snickaren var mycket upptagen. Många fönster behövde lagas i många hus. Jag gjorde då en blygsam förfrågan huruvida det möjligen fanns någon mer snickare i staden än denne, som var så upptagen.

Min värd sade att så var icke förhållandet. Denne snickare var absolut ensam om de hus som min värd hade hand om. Han skulle komma om några dagar.

Om några dagar kom ingen snickare men två blomkrukor, som stodo innanför fönstret, blåste ned. Det var jord i dem samt blommor.

Jag ringde på nytt till min värd. Hans bokhållare svarade:

— Direktörn är inte inne men jag ser genom fönstret att han just nu går över torget.

— Hur är min herres namn, sade jag.

— Anderberg, sade bokhållaren.

— Bra. Vill herr Anderberg då vara god och göra som jag säger: lägg ned telefonluren på bordet, öppna fönstret och ropa till direktören, som går på torget, att den snickare, som skulle komma till mig om några dagar ännu inte har kommit.

Det blev tyst i telefon i 5 minuter. Så hörde jag min värds andfådda stämma:

— K a r n k o m m e r i d a g!

— Hur dags? sade jag, så att vi kunna göra litet trevligt tills han kommer.

— I e f t e r m i d d a g!!

På eftermiddagen sutto vi allesammans och väntade på snickaren. Vi hade tänt elektriska ljuset i alla rummen och tagit på oss våra bästa kläder.

Stark spänning rådde. Klockan halv sju ringde det på dörren. Vi reste oss allesammans på en gång och sade:

— Det är han!

Barnen tävlade om att få öppna. I tamburen stod inom ett ögonblick en stor stark karl i arbetskläder. Jag gick fram till honom och sade:

— Välkommen! Vi ha väntat rätt länge på er, men vi äro glada att ni slutligen kom. Detta är min hustru och mina barn. De ha också mycket längtat efter er.

Mannen såg helt naturligt något förlägen ut. Han hade tydligen icke väntat sig så mycken vänlighet från en familj som fått vänta så länge på att få fönsterna lagade.

— Det är måhända indiskret, sade jag, men skulle jag inte för ett fortsatt angenämt umgänge kunna få veta min herres namn?

— Persson, svarade snickaren.

— Å, kanske släkt till direktör Persson, svarade jag.

— Man kan aldrig veta, sade Persson. Och så skrattade vi allesammans.

— Det har varit en rätt kylig höst, sade jag för att komma in på fönsterna.

— Åja, sade Persson. Och stark vinter lär det bli. Det är så mycket rönnbär och ekollon.

— Får det lov att vara en kopp kaffe, sade min hustru.

— Tackar som bjuder, sade Persson.

Vi drucko kaffe och Persson doppade bra.

— Om vi nu skulle titta på fönsterna, sade jag.

— Sluta upp att skoja nu, herrn, sade Persson, jag är från Gasverket och ska be att få betalt för sista kvartalsräkningen!

Dagen därpå telefonerade jag till husvärden:

— Den snickare som skulle komma i går eftermiddag var ingen snickare. När kommer han som är det?

— Jag lovar absolut att han kommer i eftermiddag, sade husvärden, absolut!

På eftermiddagen ringde det på tamburklockan.

— Det är han! sade vi alla på en gång.

Jag gick själv och öppnade. I förstugan stod en arbetsklädd man.

— Det är snickaren, sade han.

Han sade det som om han skulle sagt: "vad får det lov att vara mer än sirap?" Hans röst var så mild.

Jag tog honom vid handen och ledde in honom i våningen.

— Detta är snickaren, sade jag. Han skall laga

våra fönster. Husvärden skickade honom hit genast, då han fick höra att våra fönster behövde lagas.

Snickaren gick fram och tittade på fönsterna. Utanpå och innanför och därefter sade han:

— Jag skall bara gå hem efter mina verktyg så kommer jag strax tillbaka.

Då han hade gått, sade vi alla nästan på en gång:

— Han — kommer — aldrig — tillbaka!

Det dröjde 5 minuter. Han kom inte. Det dröjde 10 minuter. Han kom inte. Det dröjde två timmar. Han kom inte. Då sade min hustru:

— Det har hänt mannen någonting. Han har råkat ut för en olycka.

— Han har blivit bortrövad, sade vår jungfru, som läser hemska romaner. Häromdagen rövade dom ett barn i Kristiania.

— Förr i tiden rövade dom också jungfrur, sade jag. Nu sker det mera sällan. Tillgången är så knapp. I alla händelser förstår jag att jag står i ansvar för denne mans liv. Detta var den sista plats han besökte. Om man icke finner honom kan det mycket väl hända att vi dödat och gömt honom i en garderob.

För att kunna rädda oss från denna anklagelse måste jag skaffa ett alibi. Detta kan endast fås genom att jag går till polisen och anmäler mannens

försvinnande. Han var av medellängd och hade ljust hår.

— Nej, han hade mörkt hår och mörka mustascher, sade min hustru.

— Han var låghalt, sade min äldste son för att göra saken invecklad.

Jag gick till polisen. På en dörr stod: A n m ä l n i n g a r a v f ö r l o r a t g o d s.

En snickare är intet gods, tänkte jag, men han är förlorad. Jag går in där.

Vid ett bord satt en detektiv och skrev. Han skrev i 20 minuter, därefter såg han upp på mig och sade:

— Namnet!

— Han sade aldrig vad han hette, sade jag. Ty det hade inte snickaren gjort.

— Var bor ni? sade detektiven.

— Jungfrugatan 45.

— Namnet?! Vad heter ni?

— Jag förstår inte detta, sade jag, är det ett förhör? Jag har inte begått något. Jag vill bara anmäla en person som kommit bort —

— Namnet!!

— Han sa aldrig vad han hette.

— Ni vill lägga hinder i vägen för undersökningen! Ni vill inte säga vad ni heter, men det ska vi nog ta reda på!!

Nu förstod jag att jag var i den allvarliga situation att endast e n sak kunde rädda mig: S v e n s k a T j ä n s t e m a n n a t r i c k e n! Jag såg mannen rätt in i ögonen och sade med fast röst:

— Holma, kolma, dolma, tjolma. Himla, dimla, vimla, krimla ko! Sim, sam so!

Mannen gjorde som han skulle. Han fortsatte att skriva och sade utan att se på mig, precis vad han skulle säga:

— Det går an att höra efter om en vecka, så få vi se om det har blivit något!

Nästa dags middag då jag kom hem, sade min hustru:

— Snickaren har varit här och lagat fönsterna! Det är så bra! Han hade inte kitt hemma i går, så han kunde inte komma förrän i dag. Det var en så hygglig karl.

Då gick jag till telefon för att berätta min värd att snickaren varit här.

— Snickaren . . ., sade jag, men hann inte längre, ty husvärden avbröt mig, skrikande med hög röst:

— J a g l o v a r v i d a l l a h i m l e n s h e l g o n a t t h a n k o m m e r i e f t e r m i d d a g!!

Jag kan undra vad en husvärd har för helgon.

BLOMS KRAN

Adolf Blom låg i sängen och läste morgontidningen, då hans hustru, som går upp rätt tidigt, ty hon går till sängs tidigare än Blom, kom in och sade:

— Kranen i badrummet läcker.

Blom hörde mycket väl vad hans hustru sade, men då Blom läser tidningen får han ej störas. Han läste sålunda ut artikeln om den väntade kolbristen, lade därpå ned tidningen och sade:

— Det lät som om du sa något.

— Ja sa att kranen i badrummet läcker.

— Då har väl någon varit på den.

— Inte jag, sa fru Blom, jag har inte badat sen i torsdags.

— En kran går inte sönder av sig själv, sade Blom och gick i bara skjortan ut i badrummet. Det droppade ur kran ned i badkaret. Blom höll handen under och kände att det droppade.

— Ska vi be en vattenledningskarl komma hit? sa fru Blom.

— En vattenledningskarl — en sån kommer inte förrän om en vecka. Ta hit min skiftnyckel så ska jag dra till muttern.

— Skiftnyckel!?!?

Herr Blom såg på sin hustru och så sade han:

— En skiftnyckel är en nyckel som kan inställas i olika lägen genom att skruva på en del av densamma. Dessa skiftnycklar äro i hög grad praktiska. Man kan använda dem vid olika tillfällen och de passa till alla muttrar. Var god och tag fram min skiftnyckel!

— Snälla Adolf, bli inte ond men jag har aldrig sett en sådan nyckel, jag vet inte —

Blom gick själv efter skiftnyckeln. Han sökte den i verktygslådan och fann den under skrivbordet. Han gick tillbaka till badrummet. Familjen hade samlats. En regissör vid Kungl. Dram. Teatern hade icke kunnat gruppera dem bättre. Karl-Erik som är 8 år stod närmast badkaret, fru Blom stod bredvid honom och bakom dem stod Albertina med en mjölkkanna i handen, ty hon hade varit på magasinet.

Herr Blom satte sig på kanten av badkaret, passade in skiftnyckeln om kranmuttern och vred till. Muttern rörde sig inte. Den satt fast.

— Du får ta i bättre, Adolf, sade fru Blom.

Adolf tog i bättre. Då han tittade upp över kanten på badkaret där han fallit ned, hörde han ett fasans skri. Karl-Erik hade fått skiftnyckeln mitt i pannan och skrek därefter.

— Alltid står ni i vägen, sa Blom.

— Lägg något kallt på, sa Albertina.

— Gå efter smör, människa, och stå inte och gapa, så blir det ingen blånad, skrek fru Blom.

Herr Blom blev ensam i badrummet. Han steg upp ur badkaret och betraktade den droppande kranen som en boxare strax innan han går lös på en motståndare. Han var allvarlig, lugn och behärskad. Han sade sig själv:

— Om en kran droppar, så är kranen sönder, bäst är alltså att skruva bort hela kranen och se efter var felet ligger.

Blom placerade åter skiftnyckeln på muttern och vred åt andra hållet. Det gick lättare. Han skruvade loss hela kranen och i detsamma forsade vattnet ur röret rätt ut i badrummet, i en stor och starkt stråle.

— Hör hit, någon!!

Albertina kom. Hon höll handen för ansiktet ty hon var rädd för skiftnyckeln.

— Gå efter något att stoppa i röret, skrek Blom. Det blir översvämning!

Albertina sprang och kom tillbaka med en kork som suttit i en pilsnerbutelj.

— Gå efter frun, skrek Blom, tror hon man kan stoppa pilsnerkorkar i ett rör som är tjockt som en boaorm.

— Snälla goa herrn va ja ä olyckli! skrek Albertina och så kom frun.

Vattnet forsade över golvet i badrummet. Frun höll upp kjolarna och sa:

— Om du, Adolf, håller hand för så ska jag gå och ringa efter vattenledningskarln!

Blom tänkte sig inte för — han satte handen för hålet och höll vattnet något tillbaka. Vattnet kylde och han blev snart trött i handen. Fru Blom kom tillbaka och sade:

— Dom sa att dom inte kunde skicka någon karl förrän i morgon bitti!

— Ring till värden, skrek Blom, ring till Vattenledningsverket, ring till Drätselnämnden, ring överallt, säg till att dom stänger av i hela kvarteret! Och stå inte sen i vägen för jag ska byta om hand!

Fru Blom ringde till en ny vattenledningsfirma. Hon grät och bad och man lovade att ögonblickligen skicka en karl. Denne karl kom ögonblickligen efter 2 timmar. Blom hade då bytt om hand 630 gånger och druckit 3 pilsner. Albertina hade gått ur plat-

sen, fru Blom gick fram och tillbaka mellan badrummet och tamburdörren, tröstande, uppmuntrande och vridande sina händer. I sängkammaren satt Karl-Erik och höll en blank enkrona, som han fått av sin mamma, mot pannan, det kändes lättare då.

Mannen från vattenledningsfirman kom. Fru Blom skulle fallit honom om halsen och kysst honom om hon inte varit så väl uppfostrad. Mannen gick rätt in i badrummet, stängde dörren efter sig, såg en stund på herr Blom, ställde sig därpå på kanten av badkaret och skruvade till en kran som satt litet högre upp på röret, varpå vattnet slutade att rinna.

— Det där kunde herrn ha gjort själv, sade mannen från vattenledningsfirman.

Blom funderade ett ögonblick, så gick han in i sängkammaren, tog enkronan från pannan på Karl-Erik, gav den till vattenledningskarn och sade:

— Se här: M e n i n t e e t t o r d t i l l m i n h u s t r u!

Varpå Blom skruvade fast kranen som han skruvat loss, varpå han öppnade kranen upptill och såg efter att det droppade alldeles som förut. Och gick till sängs.

RYGGSKOTT

Häromdagen fick jag ett ryggskott. Det är det minsta man kan begära i så krigiska tider som de här. Jag fick det på gatan utan föregående varning och jag stod plötsligt alldeles stilla. Min första tanke var:

— Ryggen har gått av! Om jag väntar en stund kanske den växer ihop igen!

Jag stod mitt på gatan, mitt i trafiken. Spårvagnar och bilar rullade, människor promenerade och pojkar cyklade. Rätt emot mig kom en bil och bakom mig kom en. Jag tänkte: om jag sträcker upp högra handen, kanske de stanna! Polisen gör så, både här och i London.

Jag sträckte upp armen och bilarna stannade. Jag hörde chaufförerna ropa:

— Vad ä de om? Va fan vill den där?

Jag försökte att dra mig tillbaka, att gå, men det lyckades icke. Ännu en bil stannade och dess chaufför ropade:

— Gå ur vägen där! Jag ska till Centralen 12.40!

Min högra arm tröttnade och jag tänkte: det gäller nu att fort få upp den vänstra i stället! Innan de sätta i gång.

Jag hann inte — de tre bilarna körde över mig.

Trafiken stannade på nytt och en av chaufförerna kom fram till mig.

— Lever ni, sade han.

— Ja, ännu, sade jag. Men låt inte mig störa. Jag har ryggskott och kan i alla händelser inte röra mig. Jag ber herrarna så mycket om ursäkt och naturligtvis kommer jag att betala böterna för alltsammans.

— Jag ska till Centralen 12.40, sade den tredje chauffören.

— Jag vet det, sade jag, låt inte de resande vänta för min skull.

Den andre chauffören såg på mig. Han såg vänlig ut. Så gick han fram, lyfte upp mig och lade mig på baksätet i sin bil. Jag gav honom min adress och han körde hem mig. Han var nog vänlig att bära upp mig för trapporna. Min hustru kom och öppnade och då hon fick se mig i armarna på den vänlige chauffören, sade hon:

— H u r m y c k e t ä r k l o c k a n??!

Jag har undrat mycket över varför hon ville veta

hur mycket klockan var. Chauffören bar in mig och satte mig i en stol. Och då han hade gått sade min hustru:

— Kan du inte gå?

— Jo, svarade jag, men jag kan väl få bli uppburen någon gång jag med. Högt uppburen författare —

Min hustru gick ut och grät och i detsamma ringde det i telefon. Den satt inom räckhåll och jag svarade. Det var min vän B.

— Jag har fått ryggskott, sade jag. Kan inte gå.

— Å, sade B., det har jag haft många gånger. Du ska ta in Autofantabletter så blir du snart bra. Det är det enda som hjälper.

Om en stund kom en fru som bor inunder upp. Hon hade hört att jag hade blivit överfallen och rånad av två danska juveltjuvar samt hemburen av tre poliskonstaplar. Hon fick höra att jag hade ryggskott och då sade hon:

— Min man hade ofta ryggskott, ofta hade han ryggskott. Han lade då på termogenvadd. Termogenvadd lade han då på. Termogenvadd är det bästa mot ryggskott. Mot ryggskott är termogenvadd det bästa.

— Tack, sade jag. Jag ska skaffa termogenvadd. Termogenvadd ska jag skaffa.

Strax därpå kom jägaren.

— Hahaha, sade han. Ryggskott! Det har jag en gång i månaden! Jag kan inte röra ögonbrynen en gång, så sabla ont gör det! Men det finns e t t medel, bara e t t och det är k a t t s k i n n! Du lägger ett kattskinn på ryggen så blir du bra på ett dygn.

Då tog jag in Autofantabletter, lade termogenvadd på ryggen och blev så bra att jag i långsam takt kunde gå ut och köpa ett kattskinn. Jag gick in i en läderaffär. Expediten var en ung, blond dam. Hon såg på mig forskande och sade:

— Vad ska skinnet vara till?

Jag rodnade och sade:

— Jag skulle bara ha det för ro skull. Ett kattskinn kan man väl alltid ha.

Då tog hon fram kattskinn. Det var olika färger på dem: svarta, grå och svartochvita.

— Vad kostar dessa kattskinn, sade jag.

— 6: 50, sade damen.

— Det var dyrt, sade jag, fröken skall förstå att det behöver inte vara någon raskatt eller någon katt med särskilt fin stamtavla. Jag nöjer mig med en helt vanlig katt. Den enkla svenska huskatten är mig nog, sade jag.

— Sådana kattskinn föra vi icke, sade den unga damen och satte undan kartongen.

— Förlåt, sade jag och kröp till en annan affär, en riktig pälsvaruaffär. Där var en herre som expedierade:

— Kattskinn, sade han, liksom eftersinnande, kattskinn, det är inte modernt numera. Nu skall det vara skunk.

— Även i korsryggen, sade jag. För ryggskott?

— Åhå, sade han, sådant kattskinn! Det ha vi för 2:50.

Jag fick skinnet. Det var vitt med en svart fläck mitt på ryggen. Arma katt, tänkte jag, dig har man känt igen i 2 kvarter. Så många stenar och gamla skor och galoscher du fått över dig i din dar. Men nu har du kommit till din bestämmelse.

Jag linkade hem och lade kattskinnet där det skulle. Det låg kvar i 10 min., därpå åkte det ned i knävecket. Kattskinn är halt. Jag var borta på middag den dagen och då och då måste jag viskande be värden att få vara ensam. Då jag på det viset hade varit inne i sängkammaren 6 gånger och en gång blivit överraskad av värdinnan, som såg mycket förvånad ut då hon fick se mig halvnaken med ett kattskinn i handen, förstod jag att jag måste gå hem så obemärkt som möjligt. Det lyckades. Jag kom ned på gatan utan att någon sett mig.

Då jag gått en bit mötte jag en stor hund. Han stannade tvärt. Svansen reste sig och han morrade dovt.

— Såså, sade jag, gossen lilla! Som man brukar till hundar. Men han morrade vidare och närmade sig mig. Han vädrade med nosen och jag förstod att han "fått upp" kattskinnet.

— Gossen lilla, sade jag vänligt, det är en död katt, en alldeles död katt, ingenting att fästa sig vid!

I detsamma kom ännu en hund. Det var en terrier. Han stormskällde och bägge två började de springa och hoppa omkring mig. Jag gick framåt gatan och alltefter jag gick kom där flera hundar.

Jag räknade dem till 8 stycken då jag upptäckte den röda lyktan till en biograf. Jag smet in där och i detsamma kände jag att kattskinnet hade försvunnit från korsryggen.

Jag fick biljett till en av de bortre platserna och det var mörkt i salongen då jag satte mig. Utanför hörde jag hundarna skälla.

Jag hade kommit mitt i ett drama. En ung man satt vid sitt skrivbord och skrev följande som sedan kom på duken:

"Jag alskar dig åkk om jag inte far dig skona flicka dodar jag mig.

Din Teodår."

Strax därpå blev det ljust i salongen, ty det var paus. Jag såg mig omkring. Bakom mig satt en ung flicka med sin moder. Hon var mycket söt (flickan). Om en stund hörde jag modern säga:

— Det är verkligen oanständigt!

Dramat är oanständigt, tänkte jag. Kanske passar det inte för min dygd.

— Jag tycker att det är förfärligt, sade dottern. Ska vi gå?

Därpå blev det tyst och jag kände att någon petade mig i ryggen. Jag vände mig tvärt om och såg rätt in i den gamla moderns upprörda anlete: H e r r n b o r d e v e t a s k ä m s! sade hon.

— Jag förstår inte, sade jag.

— Å, för all del, sade den gamla damen, det vet jag visst! Om man nu är skapt på det där sättet, så skall man inte gå ut bland folk! Det tycker jag!

Jag kände något som kittlade mig i nacken. Jag tog med handen. Det var kattsvansen som stack upp mellan kragen och halsen!

Gumman trodde att det var min svans!

— Förlåt, sade jag utan att våga se på den unga dottern, det är verkligen inte min!

— Desto besynnerligare är det, sade modern, kom, Greta, så gå vi — såna där otäckheter kan jag inte sitta och se på längre!

Jag såg dramat till slut — Teodår fick sin alskade — och då jag kom ut på gatan, drog jag fram kattskinnet från nacken, kastade det åt de väntande, tjutande hundarna och sprang hem. Ryggskottet hade försvunnit lika fort som det kommit.

ÅRORNA

På morgonen då jag kom ned till hamnen för att se till båtarna fann jag att ett par åror i min båt försvunnit. Jag letade efter dem på kajen, på stranden och i sjöbodarna. De funnos icke.

— Någon har stulit dem, sade L., som kom till för att leta. Någon seglare från grannöarna har kommit in på natten, fått se årorna, tyckt om dem och tagit dem med sig.

— Det har aldrig hänt mig förr, sade jag, på den här trakten. Här låna vi ingenting. Vi tro på varandras ärlighet.

Vi stodo tysta. Så sade L.:

— Är det ett gäddrag du har i båten?

— Ja, det är ett gäddrag. Jag var ute med det i går.

— Fick du något?

— Ja, en som vägde ett kilo.

— Såå. Var tog du den?

— Är du länsman här på orten?

— Nej, bara intresserad.

— Jag tog den utanför Norrön.

— Då är det Norröarn som tagit årorna. Han tycker inte om att man tjuvfiskar på hans vatten. Han har rott i natt och tagit årorna för att straffa dig.

— Jag ska anmäla honom för fjärdingsman?

— Då anmäler han dig för tjuvfiske. För övrigt har du inga bevis på att han tagit årorna. Har han dem så har han gömt dem.

— Eller kastat dem i sjön.

— Det gör han inte. Han är snål. Ett par åror har man nytta av.

— Ska vi fara över och se efter om han har årorna?

— Ja, om vi äro riktigt dumma. För resten är landstigning förbjudet på hans ö. Han motar bort oss.

— Jag behöver årorna.

— Jag förstår det eftersom du har motor. Men jag har en annan idé. Går motorn?

— I går gick den utmärkt.

— Det är ingen garanti. Men låt oss försöka. Jag far över till Norröarn och talar litet med honom.

Mig känner han inte. Jag går i land på havssidan så vet han inte hur jag kommit.

Motorn gick i gång och L. gav sig i väg. Efter en timme kom han tillbaka och vi träffades vid middagen.

— Nåå, sade jag.

— Det var en resolut karl, Norröarn. Han bor trevligt. Och kor hade han också. Och får.

— Det hör inte hit — hade han årorna.

— Vi få se. Han kom och mötte mig utanför stugan och så presenterade jag mig.

— Mitt namn är Holmström, agent i stöldförsäkringsbolaget Garanti i Stockholm. Jag har kommit hit för att erbjuda er en försäkring.

— Vad skulle jag försäkra, sa Norröarn. Här stjäl dom inte!

— Man kan inte veta. Båtar och grejor till båtar äro begärliga ting. Kommer det bort något, så får man ersättning av bolaget, full ersättning.

— Såå.

— Ja, här har hänt ett fall på Ytterö. En redaktör, som bor där, har blivit bestulen på ett par åror. Det skedde troligen i natt. Han hade dem försäkrade. De voro värda 15 kronor och nu får han 30. Han är riktigt glad att han blev av me årorna.

— Såå — — —

— Det vill säga: om årorna komma till rätta före söndag, så får han förstås ingenting. Ska vi inte ta en försäkring?

— En får väl se, sa Norröarn.

Vi åto middag och så gingo vi till havet och njöto av den vackra solnedgången. Aftonen var stilla och lugn.

På morgonen vaknade jag tidigt och gick ned till hamnen för att se om båtarna. Årorna hade kommit tillbaka och lågo på sin plats i båten. Men gäddraget var borta. På det sättet lämnade Norröarn ändå sitt visitkort.

BLOMS OBEKANTA

Vi stodo på bakre plattformen av en spårvagn. Vi voro fem spårvägspassagerare, av dem Blom, som plötsligt sade till mig:

— Svenskarna äro stela, otillgängliga, omöjliga för ett angenämt och förtroligt umgänge. De kunna icke tala med varandra utan att vara presenterade — kommer du ihåg Anderssons roliga karikatyrserie över de två herrarna, som voro med om ett skeppsbrott, som blevo de enda överlevande och som uppklättrade på en flotte sutto mitt ute i Atlanten med ryggarna mot varandra utan möjlighet till ett samtal, ty de voro icke presenterade. Huru omöjlig och tråkig är icke svensken i detta fall! Här om någonstans vore väl en reform på sin plats.

— Du har alldeles rätt, sade jag. Jag bodde i 5 år i ett hus utan att veta, vem som bodde inunder mig, förrän en herre en dag kom upp, ringde på och sade:

— Mitt namn är Söderlund, kan jag få låna en liter punsch för det är min hustrus födelsedag.

— Fick du igen punschen?

— Nej, ty jag lånade aldrig ut någon. Det strider mot mina principer. Vem vet var en bekantskap slutar som börjar med en liter punsch. Genom att herr Söderlund icke fick någon punsch, fortfor vår obekantskap. Men det rubbar icke det riktiga i din anmärkning om svenskens otillgänglighet. Hör på! Här på plattformen stå 3 människor, svenskar och lika goda stockholmare som du och jag. Där är en äldre fet herre, där en ung söt flicka och där en löjtnant. Börja ett samtal med dem. Inled ditt reformarbete!

Det lyste till i Bloms ögon. Han vände blicken mot den äldre feta herrn, såg på honom vänligt och intresserat och sade slutligen i en förbindlig ton:

— Min herre är rätt fet.

Jag iakttog de tre passagerarna. Löjtnanten smålog, den unga flickan såg förskräckt ut och den äldre herrn som saken gällde blev röd i ansiktet och svarade:

— Vad angår det er?!

— Å, sade Blom, lika vänligt, naturligtvis angår det mig. Det angår hela samhället. En fet person är icke riktigt frisk. All fetma är sjuklig. Individen

har icke rätt att på något sätt ställa sig över eller utom samhället. Om ni genom er fetma plötsligt blir urståndsatt att försörja er, så måste ju jag gripa in och ta vid där ni på grund av vällevnad stoppat. Ni kommer att ligga samhället — d. v. s. mig — till last. Alltså ser ni att er fetma intresserar mig. Ni bör göra något för att bli av med den. Äter ni om kvällarna? Dricker ni mycket?

Den äldre herrn hade svårt för att andas, och då konduktören kommer ut ur vagnen vänder han sig till honom och sade med ansträngd röst:

— Ska man bli förolämpad på vagnarna?

Konduktören såg sig frågande omkring på oss andra. Han kunde icke påminna sig, att han förolämpat den äldre herrn. Konduktören var från Norrland. Han hade stått på spårvagn i 5 år, han hade sett alla sorters folk, så han lät icke överraska sig. Som han visste, att han ej förolämpat den äldre herrn, lät han bli att svara, ty han var nog klok att icke börja gräl utan anledning.

Blom fortsatte:

— Massage är nyttigt i vissa fall. Tvålmassage i förening med turkiskt bad. Badar ni aldrig?

Spårvagnen stannade vid Norrmalmstorg och den feta herrn steg av. Han gick fram till en kontrollör och talade i upprörd ton. Men vagnen rullade vidare.

— Inte sant, sade Blom och vände sig till den unga damen, vi ha ett förtjusande väder i dag?

Den unga damen, som verkligen var mycket söt, stirrade rätt ut i luften och löjtnanten smålog fortfarande.

— Jag måste beteckna er tystnad som ett samtycke, fortsatte Blom. Tillåt mig samtidigt säga er att er lilla hatt klär er förtjusande. Just den rätta färgen och formen. Ni har god smak. Har ni valt den själv?

Den unga damen riktade blicken mot plattformens tak och läste 13 gånger: l i v s f a r l i g t a t t a v s t i g a u n d e r v a g n e n s g å n g, l i v s f a r l i g t a t t a v s t i g a u n d e r v a g n e n s g å n g, l i v s . . .

Blom såg henne hela tiden i ögonen och sade:

— Jag har aldrig i mitt liv gjort er något ont och ändå är ni så ovänlig. Om jag träffat er på en bal eller på en middag, så hade ni kanske flirtat med mig, vi hade kanske förlovat oss, vi hade kanske . . .

Den unga flickan var eldröd i ansiktet, hon trängde sig fram och ropade:

— Stanna, konduktörn! Jag vill av!

Hon hoppade av medan vagnen var i gång och

löjtnanten höll henne vänligt i armen. Då han fullgjort sitt värv, vände han sig till Blom och sade:

— Ni är ingen gentleman! Man behandlar inte en dam som ni har gjort!

Blom sken upp.

— Äntligen! sade han. Utmärkt! Ni reagerade på rätt ställe! Ni menar väl och jag hoppas att ni sagt mig detsamma, det där om gentleman, även om vi haft dueller här i landet. Då hade det nämligen varit riskabelt. Nu kan jag ingenting göra åt saken. Jag kan allra minst bli ond.

Löjtnanten svarade icke. Han stod i stram giv akt, tills han tog ett steg åt sidan för att lämna plats åt en herre som steg upp. Det var en medelålders man med ett fromt och vänligt barnansikte. Han hade ett stort knollrigt hår och högst uppe på detta satt en helt liten hatt. Denne man kom att stå mellan Blom och löjtnanten. Vagnen rullade vidare.

Vid Konstakademien företog sig Blom något som till och med överraskade mig. Han tog helt plötsligt bort hatten från den fromme mannens stora knollriga hår, han såg på håret och så med ett lät han sin lediga hand försvinna mitt inne i den ulliga peruken. Han tumlade om bland hårmassorna, fram och tillbaka och under tiden talade han:

— Ett sånt hår! Ett sånt hår! Det var det här-

ligaste jag känt i mitt liv! Hur bär ni er åt för att få det så tjockt? Har ni pomada i det?

Den fromme mannen lät Blom frisera sig, han smålog helt vänligt och svarade lugnt:

— Mitt hår har alltid varit tjockt. Jag använder ingenting särskilt i det, men ibland tvättar jag det. Min mor hade också mycket tjockt hår. Bloms hand gled stilla ned. Han hade väntat sig något annat. Han kom sig inte för att säga något, men löjtnanten talade i stället till den fromme:

— Att ni tål att en främmande karl behandlar er på det där sättet!!

— Ack, svarade mannen med det fromma utseendet och det stora håret, jag har varit vårdare på en anstalt för sådana där, jag vet hur dom ska tas, bara mildhet och tålamod, bara mildhet. Det går inte an att vara sträng.

Blom satte tillbaka den lilla hatten där han tagit den och hoppade av vagnen medan den var i gång.

Han är fortfarande obekant med större delen av svenska folket.

EN ANSJOVISBURK

— Den här ansjovisen är dålig.

— Det är det bästa märket, invände fru Blom saktmodigt.

— Det b ä s t a märket! Hur många gånger skall jag säga att märket eller firman inte betyder ett dugg på ansjovis. All ansjovis som läggs in är precis likadan, p r e c i s. Sen beror det på vilken som är jäst. Den här är i n t e jäst. Den är dålig.

— Det är bäst att du köper din ansjovis själv, så får du den som du vill ha den.

— Ja, sade herr Blom, det är kanske bäst att jag köper allting. Kalvsteken, ärterna, fläsket och pilsnern och alltihop. Jag har ingenting annat att göra, skall jag inte se efter barnen med och gå ut med pigan?

— Varför ska du gå ut med pigan?

— Märk inte ord, jag s k a köpa ansjovis.

Herr Blom köpte en burk ansjovis. Den var jäst

så att locket var kupigt. Det var den rätta sorten. H a n kunde köpa ansjovis.

Han bar hem den med stor stolthet, den väntande triumfen påskyndade hans takt.

— Här är nu ansjovis som den skall vara. Jag skall själv taga upp den.

Herr Blom gick ut i köket. Hela familjen stod omkring honom. Ingen vågade tala.

— Vad ska barnen här att göra? frågade herr Blom och såg sig omkring. Har jag inte sagt att ni aldrig får vara ute i köket? Varför lyder ni inte? Det är väl er mamma, som skämmer bort er! Stäng dörren där! Tag hit konservöppnaren!

— Vilken?!

— Kon-serv-öpp-naren! — vet inte Amanda vad det är? Tror Amanda att man öppnar ansjovisburkar med hårnålar eller spiselkrokar eller gamla linjaler?

— Vi bruka öppna den med en sån där liten manick, som följer med burken.

— Det följer ingen "manick" med den här burken, lilla vackra Amanda. Den här burken skall öppnas med en konservöppnare, o c h e n s å d a n s k a l l f i n n a s i d e t t a h u s! Den stod på räkningen från bosättningsmagasinet när vi gifte oss! Jag ser det framför mina ögon:

An. En konservöppnare... 1:50 stod det. Vem ä de som ringer? Gå och öppna! Jag är inte hemma. Låt Amanda gå, varför ska du springa? Stå inte och titta i dörrspringan! Vem var det!

— Det var den elektriska karn...

— Den elektriska karn! Vad menas med det? Är karn elektrisk?

— Det var elektricitetskarn...

— Hahahaha — elektrisk karl! Aktas för stötar, va? hahahaha! Var är nu konservöppnaren?

— Här är den! Jag hittade den just nu!

— Du hittade den! Den här konservöppnaren! Den är inte vår! Jag känner inte igen den.

— Du har väl inte sett på den så noga.

— Har jag inte sett den? Jag kan inte se en sak utan att känna igen den.

— Ja, jag gick och lånte den hos kapten i farstun för de inte skulle bli bråk.

— Lånar du husgeråd? För att de inte ska bli bråk! En annans konservöppnare! Vem vet vad den har använts till!?

Herr Blom försvinner med apparaten och återkommer om en stund.

— Jag har tvättat den i sublimat. Det hjälper väl något. Får jag en trasa — nej, en torr. Så där.

Herr Blom sticker med öppnaren mot locket. Det håller.

Fru Blom försiktigt:

— Man slår ett litet hål först. Ta hammaren.

— Det kan man också göra. Får jag hammarn!

Herr Blom slår med hammaren på öppnaren. Det går hål på locket och en stråle av salt lake sticker rakt in i högra ögat på Blom. Han släpper alltsammans och dansar runt omkring.

— Gud i himmelen! O, du min skapare! O! O! O!

Han drar sig till sängkammaren och damerna slutföra arbetet. När han blir litet bättre öppnar fru Blom sakta dörren och säger:

— Bernhard lille, det var S i l l i g a f f e l b i t a r du hade köpt.

Bernhard stirrar rakt ut i luften med rödsvullna ögon. Så blundar han och såg sig själv rusa nedför gatan, in i speceriboden, hoppa över disken rakt på den slarvige expediten som han krossar med ett enda slag. Men högt till sin hustru säger han:

— Sill i gaffelbitar — duger inte det? Det är utmärkt gott — med varm potatis.

Blom är en man.

RENGÖRING AV EN BRUNN

Min hustru tappade en karaff i den brunn, som tillhör det sommarställe där vi bo. Karaffen sjönk och min hustru kom och sade:

— Jag tappade karaffen! O, vad jag är olycklig!

Jag blev genast mycket vred, ty karaffen kostade 50 öre och en man bör alltid noga hålla på ordentlighet.

— Har du någonsin sett mig tappa en karaff? Eller något annat?? Nej! Jag tappar aldrig något. Men nu går jag och tar upp karaffen.

Jag gick till brunnen. Jag tog en lång stång och stack den ned i brunnen. Den nådde icke botten. Jag tog en annan stång och band fast vid första stången. Jag nådde botten. Jag rörde i brunnen tills vattnet blev en tjock lervälling. Jag gick därpå upp på verandan och vilade mig. Majorens piga, som bor bredvid, kom ned till brunnen.

— Varför ser vattnet ut som en lervälling? sade majorens piga, som bor bredvid.

— Det är därför att min hustru tappat en karaff i brunnen, svarade jag.

Majorens piga sprang då upp och skrek till majoren:

— Nu har dom kastat karaffer i brunnen, så att vattnet ser ut som en lervälling.

Majoren gick då ut på gården och skrek till hela sin familj:

— Ingen får dricka vatten ur brunnen. Publicistens hustru har förgiftat vattnet.

Jag tog då på mig mina vita kläder, tog en hink i handen och gick ned och öste ut allt vattnet ur brunnen. Brunnen var 10 meter djup och rymde 200 hinkar. Jag hällde allt vattnet över majorens jordgubbsland och stal sedan en stege från grosshandlarens villa. Jag klättrade sedan ned i brunnen och tog upp karaffen. Jag tog också upp en yxa, två strumpeband, en kofot, en kalvfot, en hårfläta, ett klänningsliv samt ett munspel. Jag lade alltsammans i hinken och gick upp på verandan för att vila mig.

Efter en stund kom majorens piga, som bor bredvid, ned till brunnen. Hon slängde ned en hink i brunnen och halade upp hinken. Den var tom.

— O, du min skapare, som bor i himmelens höjd, sade majorens piga som bor bredvid, varför finns det intet vatten i brunnen??

— Det är därför att jag tagit upp karaffen som min hustru tappade, ropade jag.

Då sprang majorens piga upp och skrek till majoren:

— Nu har dom tagit upp karaffen, så nu är vattnet slut, så nu står man där!

Då gick majoren ut på gården och skrek till hela sin familj:

— Nu kan ingen taga vatten ur brunnen, ty publicisten har öst ut allt vattnet. Varpå majoren telefonerade till väg- och vattenbyggnadskåren, till länsmannen samt till landshövdingen i länet.

Vi ha ännu icke något vatten i brunnen. Majorens piga har flyttat och majoren har telefonerat till Svea hovrätt och hans excellens statsministern. Själv tar jag saken ganska lugnt, ty jag dricker vichyvatten, vilket ju är ganska gott, i synnerhet som man ju icke gärna kan dricka det enbart.

ETT EGET HEM

Jonatan sprang vägen hem från hållplatsen. Han bodde i en utkant av staden och det var sent på kvällen. Han sprang uppför trapporna. Det var höga och långa trappor och de voro fyra. Han sprang förbi auditörns dörr en trappa upp, majorns, två trappor upp, överstens, tre trappor upp och så var han vid sin egen. På den nya mässingsskylten stod:

JONATAN BONELL

(Där skulle bara ha stått BONELL, i elegant skrivstil, ty så skrivs det på verkligt fina dörrskyltar, men Jonatan visste icke om det och den järnbod, där han beställt skylten, var ingen fin järnbod.)

Hjärtat bultade i bröstet på Bonell. Fyra trappor i den takten var mycket och han hade ännu icke börjat träna för idrottsmärket. Han tryckte på ringknappen och lyssnade. Hans unga hustru kom och öppnade. Nu tror någon att Jonatan omfamnade henne och sade: god afton, älskling, har du väntat

länge, min dyraste på jorden, m. m. sådant som går för sig i romanerna. Herr Bonell såg att hans hustru var söt. Men man skulle ha fått knipit honom med glödande tänger för att få honom att meddela sina tankar om vad han såg i den vägen. Han älskade sin hustru, men han hade, vid Gud, aldrig talat om det. Det vore att förlora i värdighet. När han friade, såg han först efter att de voro ensamma i rummet, därpå tog han henne om halsen och kysste henne i 30 sekunder. När hon sedan strålande av en oerhörd lycka slog sina armar om hans hals och sade:

— O, Jonatan, vad jag älskar dig! så lär han helt vänligt ha klappat hennes kind och svarat:

— Säger du de!! Säger du de!!

Jonatan hängde upp sin överrock i tamburen, tog Aftonbladet ur fickan och sade:

— Nå, de ä väl i ordning nu?

Fru Bonell svarade:

— I ordning! Möblerna har ju inte kommit. Sängarna ä de enda som finns, vi få väl äta på nattduksbordet så länge. Men, hör du, Jonatan (fru Bonell tog sin man avsides och viskade), hon har kommit, jungfrun. Hon heter Frida.

— Jaså, sade Jonatan, det ska vi väl snart ta ur henne. Det finns väl vackrare namn.

— Skämta inte nu, sade fru Bonell, utan säg i stället var hon skall ligga.

— Hos mej naturligtvis. Var annars?

— Du är odräglig — hennes säng har ju inte kommit.

— Ring på till Grand. Rum åt gatan. Dubblett. Balkong.

— Hon får väl ligga på golvet för i natt.

— Ja, om hon nödvändigt vill så.

Herr Bonell gick därpå igenom våningen. Det var hans första våning. Den bestod av 3 rum och jungfrualkov. 1 000 kr. i hyra, ty det var ett fint hus. Herr Bonell hade redan klart för sig att det gjorde 250 kr. i kvartalet men var han skulle ta de kronorna visste han inte riktigt.

Tapeterna voro snygga, enfärgade. Han knäppte på elektriska ljuset. Det brann vackert. Han gick ut i förstugan och tryckte på knappen till nattljuset. Det brann också. Han tog upp klockan och såg efter hur länge det brann. Precis 3 minuter. "Så nu vet man det."

I denna våning, i detta hus bodde Bonell i fem år.

Han lärde sig att portvakten skulle ha 5 kronor till jul och lika mycket till midsommar för att inte se trumpen ut. Han kom också underfund med att auditören en trappa upp var en högst ilsken herre.

Bonell hade en tvätterska, en äldre dam med ett ledsamt ansikte. Auditören mötte den damen en morgon mitt i trappan. Det fanns ingenting som så förargade auditören som att möta en gammal dam då han gick ut om morgonen. Han stannade mitt framför tvätterskan och spottade henne rakt i ansiktet. Så var det med det.

— — — — — — — — — — — — — — —

Bonell fick kunskap om saken och han såg den som den var: en förolämpning mot honom! Det var ju h a n s tvätterska! Han tog på sig hatt och rock och sprang ned till auditören. Han ringde på dörren. Auditören öppnade själv.

— Ursäkta, sade herr Bonell med värdighet, men det var min tvätterska, som herr auditören spottade i ansiktet i morse!

— Jaså, var det herrns, sade auditören och slog igen dörren.

Bonell gick upp till sig något långsammare än han gick ned. I förstugan stod fru Bonell och frågade förskrämd:

— Nå, vad gjorde du med honom?!

— Jag talade med honom, sade Bonell och gick in till sig.

Men en dag kom ett spöke och tog herr Bonell. Det spöket heter Egnahemsspöket och det kommer

alltid någon gång till unga män och kvinnor som varit gifta några år. Spöket höll Jonatan i hjärtat en lång tid, tills han plötsligt en afton då han skulle gå till sängs talade till sin hustru:

— Det är tokigt att bo i ett sådant här hus! Det är tokigt att bo i staden! Staden skall man arbeta i, staden skall vara för fabriker och tryckerier och elektricitetsverk och gas- och vattenledning, men på landet skall människan bo! Är detta mitt hem? Jag bor ju inte hos mig själv, jag bor hos överstar, majorer och auditörer, och dom bor hos mej och för det betalar jag pengar som jag aldrig får igen! Annat är det med ett litet hus på landet! Där är jag själv herre, där gör jag vad jag vill och slipper höra en gammal markatta sjunga inunder mej hela kvällarna!

Och tänk så härligt för barnen! De kunna vara ute hela dagarna, de bli friska och sunda, gränsens bleka barn få hälsans ros uppå sin kind (Bonell hade läst detta i någon dikt om sommarkolonierna). Ut på landet, det är meningen med människan!

Här somnade herr Bonell, men hans hustru låg vaken och tänkte. Hennes vackra ögon tittade rakt in i mörkret och strax vid kakelugnsvrån såg hon en röd liten stuga med höga tallar omkring. På verandan stod hon själv och vid grinden — den vita lilla

grinden — stod hennes Jonatan. Hon såg alltihop så tydligt för sig att hon blev varm om hjärtat, men så med ett stod något annat ännu tydligare för hennes själs blick och det var:

— Jag får aldrig någon piga som stannar!

Då blev kakelugnsvrån svart igen och så somnade fru Bonell.

Nästa söndag for herr och fru Bonell till Storängen. Där var en villa till salu. Å, den var förtjusande. På nedre botten var ett stort rum och där uppe var fyra garderober. Där var en härlig utsikt över de andra villorna och om man gick ut på taket kunde man se sjön.

På tåget hem tog fru Bonell i ett dörrhandtag. Hennes vita handske blev kolsvart. Ett sånt tåg! En sån bana! Där kunde ingen bo! Och så fanns det intet vatten!

Nästa söndag for man till Lidingön. Det var något annat! Att kunna kliva på spårvagnen var man ville i staden och fara direkt ut! Utmärkt! Och så vackert!

Där fanns en liten tomt händelsevis ledig. En arbetare, som gick förbi, sade att den kostade 30 öre kvadratfoten. Den var 20 000 kvadratfot.

Här skulle de bygga. De sågo att detta var den

enda plats i världen, där de kunde bo! Där fanns berg, skog och trädgårdsmark.

Nu började en tid för Bonells! Man talade inte om annat än villan och talade man inte så tänkte man på den. Man mätte golvytor, tapetserade, beräknade och låg vaken om nätterna för att bestämma om man skulle ha värmeledning, öppen spis eller kakelugnar. Man stannade vid öppen spis: egen härd är guld värd!

Man reste ut vid alla tider på dygnet, i regn, i solsken, i dimma och slutligen for man ut sent en afton med sista vagnen för att se hur belysningen tog sig ut på vägarna. Ypperligt! Man räknade ut att om man började bygga i december så kunde man flytta ut 1 april. Våren var härligast på landet!

Allt gick bra men så kom kraschen: herr Bonell tog sig ledigt en förmiddag och for ut för att ta tid på hur långt det tar p r e c i s från Stureplan. Det var en vacker morgon. Höstsolen lyste blek och de gula bladen föllo sakta mot jorden.

På herr Bonells tomt stodo två feta herrar och sysslade med ett måttband. Jonatan kände något underligt i bröstet. Men så smålog han, lyfte på hatten och sade:

— Är det inte en utmärkt plats för en villa, så härligt!

— Jo, sade den ene av herrarna, den är bra. Jag har nyss varit uppe på kontoret och köpt tomten. Jag börjar bygga här i nästa vecka. Sju rum och kök och...

— — — — — — — — — — — — — — —

Jonatan Bonell bor kvar i sin våning över översten, över majoren, över auditören. Det har blivit kallt nu och han har satt in en Solid i kakelugnen. Han sitter framför den om kvällarna och värmer sig och över den har han målat med röda bokstäver:

Egen härd är guld värd!

Så hånfull mot livet har herr Bonell aldrig varit.

HENRIKSSON

Hotellets stora matsal var full av gäster. Vaktmästaren, som kände igen mig, skaffade mig dock ett fönsterbord. Jag beställde min middag och tänkte:

— Huru nytt! Framför mig ligger det stora havet, icke en torr, grå huslänga, och runt om mig sorla nya, glada människor. Jag vände mig om och såg ut över rummet. De snövita borddukarna lyste, glasen klingade och pratet steg och föll men stannade aldrig. Damerna voro icke elegantare än dem jag sett i staden, men vackrare. Solen hade brynt deras armar och ansikten. Och ändå buro de stora bredskyggiga hattar till skydd mot solen.

Havsbrisen gled in genom de stora öppnade fönstren, i djupa andedrag drog jag in den friska salta luften.

— Denna vecka måste du begagna väl. Om några dagar skall du vara brun som de andra, vad man skall undra då du kommer tillbaka.

Vaktmästaren serverade och frågade:

— Doktorn bor på hotellet?

— Nej, här var fullt. Jag har hyrt Henrikssons lilla rum. Där är mycket trevligt.

— Hos Henriksson? Hos bagarn?

— Ja. Passar inte det?

— Jag vet ingenting. Men Henriksson —

Efter middagen gick jag ut på terrassen. Havet låg blankt och stilla. Den ljusblå röken från herrarnas cigarrer steg rätt upp. Musikkapellet spelade en av de sista slagdängorna från Kontinenten och vid bordet bredvid sjöng man med i refrängen. Det var en samling unga herrar och damer. De drucko kaffe och likörer ur små slipade glas som skimrade i solen.

— Om jag kände dessa människor, tänkte jag, blev min vecka förstörd. Jag är glad —

En av de unga herrarna hade rest sig och kom fram till mig. Det var Alexander.

— Jag hade inte väntat att få se dig, sade jag. Jag for hit nästan för att slippa se dig.

— Jag såg dig redan i matsalen, sade Alexander. Du såg mycket rolig ut i din ensamhet. Jag har för längesedan presenterat dig för alla de där tokiga människorna som jag träffat här nere. De kommer att bli dina bästa vänner.

— Nej, sade jag allvarligt, jag har rest hit för att vila efter en vinter med dig. Drag dig tillbaka. Lyft på hatten och säg: förlåt, jag misstog mig! Och låt oss inte träffas på en vecka.

— Var bor du?

— Hos Henriksson. Jag ångrade att jag nämnde adressen.

— Hos bagarn! Det k a n man inte!

— Varför inte det?

Alexander reste sig och ropade till sitt sällskap:

— Han vill hellre att vi sitter hos honom!

— Bravo! Utmärkt! Vi kommer! svarade allesammans och på ett ögonblick var jag "en av dem".

— Är det sant, sade en ung dam med ganska äkta guldgult hår, att ni bor hos den där Henriksson?

— Ja, sade jag, kan ni tänka er något så hemskt, j a g b o r h o s H e n r i k s s o n. Och säg mig nu en sak i förtroende: vad har man egentligen emot Henriksson?

Min dam svarade icke. Hennes ögon omslöt Alexander som med glaset sträckt mot solen deklamerade något mycket barnsligt och dumt.

Tiden gick. Jag såg på min klocka. Hon var redan halv tre på morgonen. Jag reste mig. Alexander såg min avsikt och ropade:

— Gå hem? Gå hem till Henriksson!! Vi följer dig! Alla kamrater!

Henrikssons lilla gård låg alldeles för sig själv utanför den egentliga byn. Med det eleganta badhotellet hade den ingenting att skaffa. Huset bestod blott av en våning. På nedra botten hade Henriksson sitt bageri och innanför det bodde han själv. Hans två gesäller hade sitt rum på andra sidan bageriet och en trappa upp låg mitt lilla rum.

Hela sällskapet stannade ett stycke framför huset och Alexander sade:

— Här bor han! Här bor han och Henriksson!

Det var ljust som på dagen, gryningen steg redan i öster, det lilla huset låg tyst och stilla, vid ena knuten blommade en syrenhäck.

Framme på gården stod Henrikssons vagn, en stor långvagn, på vilken han körde sitt mjöl från stationen. Den var ännu vit av damm och några tomsäckar lågo över skaklarna.

Vi hade närmat oss gården då Alexander sade:

— Vi ska göra något åt Henriksson! Vi ska sätta upp hans vagn på taket!

— God natt, sade jag. Tack för i afton! Det har varit mycket trevligt!

*

Vi skruvade sakta sönder vagnen. Det gick lättare än jag trodde. Jag kröp upp på taket och man räckte mig hjulen. Alexander kom upp och vi arbetade i vårt anletes svett. Jag kände mig tio år yngre. Vi fingo upp hela vagnen på taket och jag och Alexander satte ihop den. Huset var tyst.

Ingen vaknade.

Vagnen stod på taket, lika lugn och allvarlig som den stått på marken. Tomsäckarna lågo på skaklarna. Alexander klättrade ned och jag gick in i mitt rum. Öppnade sakta fönstret. Morgonluften slog in och lekte med gardinen. Jag såg ut och viftade åt sällskapet, som tyst, på tå, smög sig bort till hotellet.

Jag gick till sängs och somnade med ett leende, men i drömmen kände jag den stora långvagnen på mitt bröst och hjulen snurrade runt, runt.

*

Henriksson var en medelålders, grovt byggd man med ett allvarligt, nästan tänkande huvud mellan två breda axlar. Vi träffades endast några gånger, då jag gick ut, aldrig då jag kom hem. Den stora vagnen stod åter på sin plats och tomsäckarna lågo som förut på skaklarna.

Då min vecka var slut reste jag. Jag fick in notan på mitt rum. Där stod:

An. Lochi för en vicka . . . . 20 kr.

— Det är inte alldeles rätt, sade jag till tjänstflickan. Och så skrev jag till:

Nedtagning av en vagn från ett tak 10 kr.

Och så lämnade jag 30 kr.

Flickan kom tillbaka, lämnade tiokronesedeln och sade:

— Herr Henriksson hälsade och sa att när doktorn inte tog något för uppsättningen av vagnen så vill han heller inte ta något för nedtagningen.

På vägen till stationen frågade jag skjutskarlen:

— Vad har Henriksson gjort för något?

— Han har suttit inne 3 år för förfalskning och bedrägeri.

— Kunde tro det, svarade jag, det var en av de hederligaste karlar jag träffat på.

NYCKELN

Jag kände de unga människorna då de voro lyckliga och jag var det ena vittnet i deras skilsmässa. Det andra hette bland annat Ali. Hur kan en människa heta Ali utan att vara neger? Advokaten, som skilde de unga makarna, hade skilt många människor och han sade, att detta absolut icke var en lättsinnig skilsmässa! Nej! Åtminstone icke för vittnena, ty vi fingo vänta 3 timmar i familjerätten.

Då domen slutligen avkunnades var klockan 10 minuter över 2. Jag antecknade timmen i mitt minne för att kunna säga till min vän:

— Du blev skild 10 minuter över 2.

Människorna böra veta då de äro födda, förlovade, skilda och begravda. Historien kräver det.

Efter en tid mötte jag den unga nyskilda makan. Hon var yngre och skönare än någonsin. Vi gingo alltså på en teater och jag bjöd henne efteråt på en liten supé i alkov på en restaurang vid ett torg där många spårvagnar mötas, stanna och åter skiljas.

Dessa spårvagnar höra icke till berättelsen. Låt dem rulla!

Vi sutto alltså i den lilla alkoven och från vårt bord sågo vi de andra gästerna i matsalen. En del kände vi och en del kände oss. Där satt den bekante skådespelaren med sin hustru. Hela staden visste att de nyss skulle skiljas men att de åter förlåtit varandra och blivit vänner.

— De äro alldeles säkert förälskade på nytt, sade min dam.

Jag tänkte på de 3 timmarna i familjerätten, på det andra vittnet som bland annat hette Ali och på klockslaget 10 minuter över 2 och så sade jag:

— Hur är det att vara skild?

Den nyskilda såg på mig med lyckliga ögon och så sade hon:

— Skild — jag tror aldrig man blir riktigt skild.

Hon gjorde en paus och så tillade hon:

— Han har behållit sin nyckel till våningen —

Från kaféet hörde vi musik, den bekante skådespelaren drack med sin hustru och jag knackade för att betala.

Jag följde den nyskilda till porten och då jag gick hem ångrade jag att jag icke tagit någon vittnesersättning i skilsmässomålet. Tre timmar i familjerätten och ett vittne som hette Ali!

Nyckeln

En afton går jag på en teater. Jag gör så ibland ty jag älskar att se naturliga människor. Jag har nämligen umgåtts så mycket med skådespelare att jag nu vet att de äro naturliga på scenen men aktörer i privatlivet.

Framför mig på parkett satt den nyskilda unga makan. Hon var om möjligt ännu vackrare än sist och vid hennes sida satt en ung man. Jag beslöt att icke göra hans bekantskap. Tre timmar i familjerätten etc.

Musiken spelade upp — det var en opera — och ljuset släcktes i salongen. Men den unga fruns hals lyste vit. Ridån gick upp och i detsamma böjde jag mig fram och viskade:

— Har han lämnat tillbaka nyckeln?

Hon vände sig sakta emot mig och svarade stilla:

— Nej, men jag har låtit sätta dit ett nytt lås!

— — —

Tenoren skrålade och sopranen kvittrade.

STRIDSÖVNING

En morgon på min vanliga promenad passerade jag den lilla bro som leder från Fiskartorpet till Värtavägen. Uppe på höjden i skogen kom en trupp soldater, noga sett från Göta garde. En korpral ledde dem och strax innan de hunno ned till bron kommenderade han halt. Därpå:

— På knä!

Man lade sig på knä och jag hörde korpralen säga till truppen:

— På andra sidan bron ligger fientligt artilleri som skjuter så starkt att jag inte vågar släppa fram hela avdelningen utan låter en halvtropp i taget spränga över bron. Första halvtropp rycker fram!

Första halvtroppen reste sig och sprang vilt över bron och skrek och skrämde en äldre grosshandlare som satt till häst.

— De klarade sig! sade korpralen. Nästa halvtropp rycker fram!

Andra halvtroppen sprängde fram på samma sätt som den första.

Korpralen sade att den blev nedskjuten till sista man. De gingo och satte sig i en backe och med gevären mellan knäna väntade de på vidare dödsorder.

Sista halvtroppen låg kvar på knä. Dess öde var oavgjort. Jag såg på dem. Det var käcka gossar allesammans och jag tänkte: få se hur det går!

— Nästa halvtropp rycker fram! kommenderade korpralen.

Troppen reste sig och sprängde i vild fart fram över bron. Allesammans, utom en ensam karl som stannade mitt på bron med geväret i högsta hugg.

Korpralen fick se honom och sprang ned till honom, obekymrad av kulregnet från det fientliga artilleriet.

— Vad satans djävlar tar hundratvåan sig till?!! Varför stannar han mitt på bron???

— Jag, svarade hundratvåan lugnt och stilla. Jag är Sven Duva.

Fortsättningen kan inte beskrivas. Men aldrig skulle den ha inträffat på Runebergs tid.

CHAPMAN

För någon tid sedan lästes i Stockholms-Tidningen en notis av ungefär denna lydelse:

För uraktlåtenhet att betala hundskatt dömdes i går redaktör Hasse Zetterström att böta 5 kr. och förständigades han att dessutom utgiva dubbel hundskatt.

Denna notis förvånade mig icke. Det skulle förvånat mig mer om där stått: Redaktör H. Zetterström har i år betalat sin hundskatt på ordentlig tid.

Jag betalar nämligen ingen skatt i första taget. Här i landet är det i allmänhet ett förfärligt fjäsk med den saken. Alla andra skulder låter man vänta, men skatten står man i kö för att få betala. Enär jag anser detta vara mannamån mot min skräddare, betalar jag på annat sätt. En äldre och mycket godsint herre telefonerar och säger, att han är uppbördsman. Jag blir mycket glad, då jag hör hans röst, och jag ber honom att så fort som möjligt

skynda till mig. Han kommer inom några minuter. Jag tar emot honom, låter honom andas ut i en länstol, ger honom en cigarr och talar till honom vänligt om dagens händelser, om kriget, om hans hälsa och om de senaste litterära nyheterna och jag lägger märke till att han känner alla mina litterära vänner, vilket gör mig ont. När en timme och tre cigarrer gått, upptäcker han, att han har andra vänner att besöka, varför han försvinner i stor hast. Om en stund ringer det i telefon och det är han som säger:

— Jag glömde ju pengarna!!

— Så förargligt, säger jag, kom upp i morgon igen så få vi prata litet.

Han kommer upp dagen efter. Jag presenterar honom för en målare och en poet. Målaren hjälper honom av med rocken, poeten säger att han är lik d'Annunzio, som just nu är aktuell, och så tala vi om världsläget och om den senaste premiären och så försvinner han igen om en timme utan pengar.

Dagen därpå får jag ett hårt, mycket hårt och mycket kallt brev från min vän. Han säger, att om jag inte betalar skatten inom åtta dagar, sätter han mig i konkurs, tar av mig allt vad jag äger, och berövar mig med kallt blod alla möjligheter att

vidare försörja mig i detta land. Då betalar jag skatten.

Hunden är en tax och heter Chapman. Han kom till mig med en ung konstnär, som höll honom i koppel. Den unge konstnären bad om en telefonkatalog. Han sökte en avlivningsanstalt.

— Vem skall dö? frågade jag intresserad.

— Hunden. Jag bor i Vaxholm. Han vill inte bo i Vaxholm. Han simmar i land, så fort han kommer dit.

Hunden låg på golvet och sade till mig med sina kloka svarta ögon:

— Tag mig hem, så slipper jag dö och komma till Vaxholm.

Jag sade till den unge konstnären:

— Jag skall avliva denna hund långsamt men säkert genom god skötsel och ett vänligt bemötande. Det går an att hämta hunden om tolv år.

Så fick jag Chapman. Han följde mig strax och redan på eftermiddagen provgick jag honom på Gärdet. Vi mötte en av mina vänner som är jägare och förstår hundar.

— Fint märke, sade han. Hur har du fått den? Spader äss i stjärten och lång nos. Vad har du gett för den?

— Jag har stulit den, sade jag. Då ingen såg det.

Nu gör jag om honom till terrier, så märks det inte. Jag hugger av honom svansen, men bara litet i taget så gör det inte så ont.

— Det är en gammal historia, sade jägaren.

— Jag trodde inte, du hade hört den.

Dagen därpå blev Chapman överkörd av en bil. Han gick inte ur vägen och bilen hade inte tid att vänta. Han låg stilla på gatan och sade med sina allvarliga ögon:

— Det är en bekymmersam tid vi leva i. Det känns som om jag hade magen uppe i halsen.

Jag bar hem honom och sedan åkte vi till Veterinärinstitutet. Han blev röntgenfotograferad. Magen satt rätt, men han hade ett brott i ena axeln. Jag har aldrig förut lagt märke till att taxar har axlar. Man pysslade om honom på allt sätt. Han låg i ett litet hotell fullt av olycksbröder. Efter tre veckor var han frisk och gick återigen i sakta lunk framför en bil på Sturevägen. Då och då tittade han åt mig och sade:

— Få se hur det går den här gången!

Bilen gjorde en sväng och räddade hans liv och då gick han stilla in i Stadion och grät över en nyutslagen vitsippa.

Vi flyttade till landet och en morgon då jag kom ut på Lurgatan på Utö låg det 2 Chapman utanför

stugan. Jag gick in igen och tittade försiktigt mellan gardinerna. Hundarna voro fortfarande två och det var omöjligt att säga vem av dem som var den verkliga. Jag samlade ihop min familj, och vi började hålla vad om saken.

— Det här är han! sade en.

Jag tog fram litet hundbröd för att avgöra saken. Chapman avskyr hundbröd och äter det aldrig. Nu åto de bägge av brödet.

En man av befolkningen gick förbi.

— Vem är den där hunden, sade jag och pekade på bägge.

— Det är Överman, arrendatorns hund, sade mannen av befolkningen.

— Vilken av dem?

Mannen såg på mig och så på hundarna och så sade han:

— De äro ganska lika!

Vi ropade: — Chapman! De kommo bägge och viftade med svansarna. Vi ropade: — Överman! De kommo bägge.

Någon sade:

— Låt dem vara till kvällen. Då går Överman hem och Chapman stannar här.

Då kvällen kom, gingo bägge sin väg.

Jag tog mig en promenad till arrendatorgården.

Bägge hundarna togo emot mig med stor glädje. Jag tänkte: om jag nu går härifrån, så går min hund med mig och den andra stannar kvar. Jag gick — och bägge hundarna följde med mig.

Det är onödigt att förlänga denna historia. Chapman och Överman äro bröder. De tillhöra den Stenbockska taxkullen från Ornö och jag vet ännu icke vem av dem jag för närvarande har i min ägo. Jag tog med mig en av dem, då jag for till stan och saken har nu genom polisdomstolens utslag angående hundskatten fått en allvarlig och intressant vändning: Har jag betalt dubbel hundskatt och böter för en hund som inte är min och för vilken skall betalas en vida högre skatt, eller har arrendatorn på Utö underlåtit att betala den skatt, för vilken jag nu blivit dömd att betala 5 kronor i böter jämte dubbel hundskatt? Bör jag stämma Stockholms-Tidningen för ärekränkning därför att den beskyllt mig för att icke hava betalt skatt för en hund, för vilken ingen skatt skall betalas i Stockholm? Om det upptäcktes att min hund icke är min hund och arrendatorns hund icke är hans hund, vilken hund är då min hund och vem skall betala mig tillbaka

de 43 kr. 50 öre med protokollslösen, som jag betalt för en hund som icke är min?

Jag har lagt fram saken för häradshövding Carlson. Alltsammans från början till slut. Han ansåg att Hammarbyaffären och Östmarksgåtan äro barnleksaker mot detta. Han vägrade på det bestämdaste att ta någon befattning med det hela. Han ansåg att endast vittnesersättningen skulle gå till så stora belopp att antingen jag eller Utö kommun skulle bli ruinerad för lång tid framåt. Att ordna en nationalinsamling till täckande av böterna ansåg han heller icke vara möjligt så oklar som saken ligger.

Skulle det lyckas någon skarpsinnig person att fundera ut ett sätt att klara affären vore jag verkligt tacksam att få veta det.

ÅNGBÅTSPASSAGERARE

Jag har rest mycket på de ångbåtar som trafikera Stockholms skärgård och jag har gjort mina studier.

DEN VÄNLIGA, GLADA PASSAGERAREN

Då han går ombord på båten från sin brygga på morgonen, lyser han av ett vänligt leende. Han stiger på den vingliga landgången och samtidigt riktar han sina blickar mot kaptenen på kommandobryggan i det han hälsar:

— God morgon, kapten!

Det har många gånger förvånat mig att han inte faller i sjön. Men försynen hjälper måhända de vänliga. Så hälsar han på styrman:

— God morgon, styrman!

Han hälsar på alla vänligt och glatt och tar sin plats på akterdäck, där han läser en tidning från gårdagen tills han kommer fram, då han upprepar sina vänliga hälsningar under balansgång på landgången.

Ångbåtspassagerare

Jag har en sommar haft sällskap med en sådan vänlig passagerare. Han var hovpredikant och det gjorde honom ännu vänligare. Då han kom ombord uppvärmdes hela båten från för till akter av hans översvallande innerliga vänlighet. Han hälsade på oss alla, en i taget. När jag ännu tänker på hans "god morgon, god morgon", så är det som en ström av varm honung flöt genom hela min kropp.

Hans familj bodde i en villa vid stranden. Hans hustru och barn stodo på verandan i sina nattkläder och viftade då båten lade ut. Han viftade också med en stor, alltid ren, vit näsduk. Jag tror att han hade en särskild viftnäsduk i en särskild viftficka. Barnen viftade med sina lakan och modern stod framför dem och angav takten med en mindre bordsduk. Så länge de sågo en skymt av varandra viftade de. Jag tog tid en morgon. Det var 18 minuter.

När tiden var över torkade han svetten ur pannan med viftnäsduken och sade till mig:

— Det är svårt att skiljas från sina kära!

Som han kunde säga detta! Jag kände hur tårarna stego upp i mina ögon och hur mitt hjärta blev varmt, tills jag plötsligt kom att tänka:

— Karn kommer ju tillbaka på middan.

Denne hovpredikant såg en morgon mellan Duvnäs och Drottninghamn på min vänstra hand och sade:

— Redaktören är icke gift!

— Jo, sade jag.

— Bär ingen ring?

— Nej, sade jag.

Därpå avstannade samtalet och vi ha sedan aldrig talat med varandra. Jag kom mig icke för att berätta för honom att min ring var lämnad till guldsmeden för utslagning — jag fetmade den tiden.

DEN OROLIGA PASSAGERAREN

Han kommer händelsevis ombord på rätt båt. Han rusar genast upp på övre däck, där han lägger sin överrock på en plats han vill ha. Plötsligt kommer han ihåg att han glömt köpa tidningar. Han rusar ned igen och i land och köper en tidning. Klockan ringer, han betalar en krona för Aftonbladet och rusar ombord. Han sätter sig på mellandäck, känner sig plötsligt sömnig och rusar ned i aktersalongen, där han markerar en plats med sin hatt och käpp medan han går efter överrocken på däck. På vägen träffar han en bekant, med vilken han börjar ett intressant samtal om det utrikespolitiska läget. Under tiden lägger båten till vid hans brygga. Han ser plötsligt sina barn stå i en roddbåt och gunga i svallet. Han tror att de skola drunkna och genom hans hjärna far på en gång: en gråtande hustru, två barn

i djupet, en överrock på däck, en hatt och en käpp i aktersalongen samt en biljett som han glömt att köpa. Mitt i allt detta står en tanke lysande klar och tydlig:

— Vad fan ska man bo på landet för??!

Han kommer över landgången med en överrock som man kastar åt honom från däck, men utan hatt och käpp. Hans barn äro räddade, hans hustru småler och i öronen hör han en besättningskarls hesa röst:

— Ska herrn gå i land utan biljett!

DEN ENSAMMA DAMEN

En morgon, då ångfartyget Södertörn befann sig ungefär mittpå Mysingen gick jag ned i aktersalongen. Där låg en ensam, ung dam. Hon var solbränd och söt och låg på rygg med de små bruna händerna sammanknäppta över bröstet. Hon sov eller åtminstone blundade. Hon bar svarta strumpor och på den högra hade hon alldeles vid vristen ett litet hål, precis så stort att ett lillfinger passade. Jag företog ett prov för att se om det stämde. Den unga damen satte sig förskräckt upp, stirrade på mig med skrämda ögon och sade:

— Gud i himmelen, var är jag?!

Jag bugade mig lätt och svarade:

— Ni befinner er ombord på ångfartyget Södertörn, destinerat till Stockholm. Vi ha just passerat Runmarn och ha Ornö på styrbords sida.

Tio minuter senare gingo vi upp i matsalongen och frukosterade och hade det angenämt på allt sätt.

Åtta dagar därefter gjorde jag åter en morgontur med Södertörn. Jag kom ned i aktersalongen och där låg den unga vackra solbrända damen. De små bruna händerna höll hon knäppta över bröstet och på högra strumpan alldeles vid vristen hade hon ett litet hål, just så stort att det passade för ett lillfinger. Hon sov eller åtminstone blundade.

Jag stod och såg på henne, så böjde jag mig över hennes vackra ansikte och viskade i hennes lilla öra:

— Med mig lyckas det aldrig mer än en gång!

Tio minuter senare gingo vi upp i matsalen och frukosterade och hade det angenämt på alla sätt.

FÖR SENT

Det är tidigt på morgonen. Kaptenen har nyss vaknat efter en sömn på femtiofem minuter, ty det är måndagsmorgon och han har varit i arbete hela natten. Passagerarna ha kommit ombord och kaptenen har just med icke så litet besvär kommit loss, då en herre med väska kommer springande uppe i

backen. Han är röd i ansiktet av den ovanliga morgonlöpningen. Kaptenen ger ny order med signalapparaten, han lägger till igen, och då den andfådde mannen kommit ned på bryggan ropar han åt honom:

— Raska på där, om ni ska med!

— Nej, ropade mannen med väskan, jag har ångrat mej, här är så vackert, jag tror jag stannar ett par dar.

Jag gick akterut för att slippa höra kaptenens replik, men jag lade märke till hur solen, som nyss gått upp, förmörkades och vattnet blev svart och skrämde en flock ejder in bakom Västra Pjukan.

SÄNGTAKET

Det är morgon i skogen utanför staden. Vädret är rått och ruskigt. Den gamle majoren och ingenjören, som inte är så gammal, promenera.

Majoren: — Det är hästarna, som förstöra vägarna. Vi äro mitt i november, jag trodde de där motionsritterna skulle vara slut, jag.

Ingenjören muttrar något som ingen hör. I detsamma kommer en civil ryttare. Han sitter väl på hästen, trots att han är rätt korpulent, majoren stiger åt sidan, och då ryttaren kommit förbi säger han:

— Han sköter sig, den där karn, men så hinner han också med mycket, vafalls. Jag känner honom. Ja, jag känner honom, som man känner folk som man råkat ett par gånger.

Ingenjören: — Ä han bankdirektör?

Majoren: — Ja, i Stora banken. Vi gjorde varandras bekantskap på ett underligt sätt.

Hovjägmästaren går förbi och majoren stannar,

hälsar och frågar, hur det är med Lisa. Hon är en tax, som löper. Sedan fortsätter majoren:

— Vi ha ett gammalt sängtak hemma, det är inte något särskilt sängtak, det är av mahogny med gardiner, för det skulle se gentilt ut, vafalls. Vi hade det där sängtaket i många år, men nu har man ju inte sängtak, så vi ha ställt det på vind. Det är inte något antikt sängtak. Men en dag för en fem år sedan satt min hustru och läste tidningen, och där stod en annons: Åstundas köpa — ett sängtak, stod det. Vi läste annonsen, och så tänkte vi, att inte gör man något med ett sängtak på vind, och så sa jag: — Om vi skulle ta och svara på annonsen och sälja sängtaket? Det var inte något särskilt med sängtaket och så svarade vi på annonsen.

Majoren går upp i gräset vid kanten av vägen och stryker av smutsen från sina stövlar mot gräset. Fortsätter att tala:

— Nå, dagen därpå ringde det på dörren och där kom ett herrskap för att se på taket. Det var en herre och hans fru och en pojke. Det var smutsigt ute den där dagen, men dom klev in utan att torka sig och det första de frågade efter var om det fanns telefon. Jag svarade, att jag inte hade telefon, men att man kunde telefonera i speceributiken i hörnet, det brukar jag göra. Och så sprang pojken ned och

telefonerade och så kom han upp igen och smutsade ned mattorna.

Herrn och frun sågo på sängtaket, och jag begärde tio kronor för det, för det var inte något särskilt med det. Det var av mahogny, och vi hade satt gardiner på det för att det skulle se gentilt ut. De presenterade sig inte och så gick dom sin väg, för dom tyckte att sängtaket var för dyrt.

Nå. Vi brydde oss inte vidare om sängtaket. Vi ställde upp det på vind igen. Fast nog var det besynnerligt, vafalls, att komma inrusande och smutsa ned utan att presentera sig.

Så gick det ett par år, och en dag sitter min hustru och läser tidningen. Åstundas köpa — ett sängtak, står det.

— Om vi skulle ta och sälja sängtaket, säger min hustru, ty vi gör ingenting med ett sängtak, som står på vind. Och så svarade vi på annonsen. Dagen därpå kom samma herrskap, som hade varit uppe för två år sedan, och ville se på sängtaket. Det var mycket smutsigt ute den där dagen och det första som de frågade efter var om det fanns telefon. Det hade vi inte, men jag sade att det gick an att telefonera i speceriboden i hörnet för det brukade jag göra. Och så gick pojken ned och telefonerade. Och så tänkte jag: det är väl bäst att presentera sig, för

det brukas ju i bättre familjer, vafalls, och så sa han, att han hette Falkman, så jag förstod, att det var han, bankdirektören. Hon såg tarvlig ut, fast hon hade visst någon mani på sängtak. Jag begärde åtta kronor för sängtaket, för det var ju inte något särskilt med det, och lika gärna som man har det på vind...

Frun bjöd fem kronor, men då fick det vara, och så kom pojken upp och smutsade ned, och så gick dom...

Majoren gör en paus på ett par minuter, så stannar han mittpå vägen och så säger han:

— Nog tycker jag i alla fall, att dom kan gå någon annanstans om dom ska telefonera!

Regnet duggade.

SOM

Målaren J. A. G. Acke blev en dag presenterad för en ung, hygglig skådespelare. Acke bugade sig förbindligt och sade:

— Som?

Den unge skådespelaren såg i hög grad undrande ut.

— Som? upprepade Acke.

Fortfarande samma undran.

— S o m? fortsatte Acke. S o m?

Då den unge skådespelaren gått, frågade någon:

— Vad menar du med ditt som? som?

— Förstår ni inte det, sa Acke. Skådespelare äro inga människor, de äro s o m, s o m skomakare, s o m kung, s o m bagare, s o m president. Jag ville veta vad karn föreställde.

BERÄTTAREN

Han är lång och smal och bär pincené. Går på tå, lätt framåtlutad, vill verka äldre, bättre herre, diplomat, men ser för en obekant ut som ett mellanting av yngre hovpredikant och komiker vid en sekundteater. Han är berättare. Som barn lär han varit tyst, sluten, inbunden, men i ynglingaåren slog det ut. Han går i den komiska genren, vilket gör att han alldeles missförstås då han någon gång söker vara allvarlig.

I alla sina berättelser spelar han själv den största rollen. Det är han som varit med om allting — och han är också den ende som kan berätta allting på det enda och rätta sättet. Naturligtvis skrattar han med under de komiska poängerna — det gör alltid de komiska berättarna — och därigenom förtar han mycket av effekten.

Den humoristiske berättaren har som bekant en annan taktik. Han omtalar i torra, enkla ord ett naket faktum och han överlåter åt lyssnaren att för-

stå och skratta — om han kan. Den humoristiske berättaren står utanför det hela. Han är blott referent, en blygsam, ödmjuk referent, han är ett instrument, en fiol, en pipa, då komikern bara blir trumma: bom, bom!

Berättaren jag nu talar om tar hand om ett helt sällskap. Ingen annan behöver yttra sig. Och då han är ny roar han. Men då han blir gammal och nött och man kan historierna går man undan för sig själv, tittar på utsikten, går igenom multiplikationstabellen fram- och baklänges och återvänder då kikskrattet meddelar att det värsta är över.

Men pausen blir inte lång. Det händer att någon annan försöker komma emellan med ett litet ord, men den djärve skriks ned. Berättaren har hand om aftonen.

Antalet historier belöper sig till ungefär 256. De äro indelade i fack och mycket lätthanterade:

Berättelser från sjön.
Berättelser från land.

Underavdelning:

Berättelser om Mig själv
" " målare
" " författare

Berättaren

Berättelser om kvinnor
" " barn
" " djur
" " militärer.

Berättaren kommer lätt in på den sak som skall berättas. Skulle han i större sällskap ha svårt att få enda ordet, så har det hänt att han skrikit till:

— Apropå mej, så sa jag i går —

Och sedan är det färdigt.

En gång hände det i ett sällskap att en ung flicka berättade en historia om en leopard. Hon talade om händelsen med leoparden enkelt och blygsamt, litet naivt, men bra. Man hade nöje både av henne och berättelsen. Då den lilla historien var över, sade Berättaren:

— Det är inte lätt att berätta om djur. Överhuvudtaget är det inte lätt att berätta. Det vet jag. Men alldeles särskilt svårt är det att berätta om djur. Då man skall ta itu med en historia om en leopard bör man börja försiktigt och öva sig rätt länge på mindre och tamare djur. Försök först med en historia om en katt eller en hund eller en liten fågel, sedan kan man så småningom övergå till de vilda djuren, harar och rävar, för att så sakta nå fram till leoparder, tigrar och lejon. Om ni, min

bästa fröken, hade förfarit på det sättet, så hade er berättelse gjort sig på ett helt annat sätt. Jag hörde en gång i Paris, det var för resten 1905 på våren, en verkligt bra historia om en tiger —

Den unga flickan med leoparden blev mycket ledsen, hon drog sig skyggt tillbaka. Men nästa gång i nästa sällskap berättade Berättaren historien om leoparden, lade ut den, gjorde om den, slog på trumma, kiknade av skratt och fick applåd av sig själv.

Men en afton var man elak mot Berättaren. Man bestämde sig för att inte släppa fram honom på hela kvällen. Och man lyckades! Genom fintlighet och energi.

Berättaren, under de första timmarna, klar till start, med tungan och gesterna färdiga långt i förväg, föll slutligen ihop. Han orkade inte längre. Spänningen blev för stark.

Man såg huru det stod till och det blev med ens alldeles tyst. Så sade någon:

— Hur är det fatt? Du har inte sagt ett ord på hela kvällen?

Då reste sig Berättaren och gick utan ett ord. Han gick direkt hem till sin hustru, satte sig på sängkanten och berättade i ett streck alla sina 256 histo-

rier. Och då han var färdig var kl. 6 på morgonen, och han föll i sömn med kläderna på.

En gång sade jag till Berättaren:

— I går träffade jag P. Han berättade en rätt lustig historia. Han och A. skulle segla till Nyköping och hämta 6 buteljer sherry och 3 madrasser som A. glömt kvar i sin förra bostad. Under resan hem drack A. och P. ur all sherryn och då man närmade sig hemmet kom han plötsligt att tänka på vad A:s hustru kunde säga om sherryn som var borta. Om man genast berättade saken och bekände alltihop, så fick man säkert ingen sup till middagen, ty A:s hustru var en sträng kvinna. Det gällde alltså att förhala historien med sherryn.

Då man lade till vid bryggan, gick P. fram och hälsade på fru A., och genast började han tala om madrasserna, icke blott dessa madrasser utan madrasser i allmänhet. Medan A. tog ned seglen gick P. över till kuddar, bolster, lakan och sängar. Under vägen hem behandlade han liggplatser över hela världen. Han höll ut under middagen ända tills supen stod klar. Då höjde man glasen och just som fru A. skrek till:

— Ni glömde väl inte sherryn? — åkte suparna ned. Och räddningen var kommen.

Berättaren

— Be-rätta-de P. den-na hi-sto-ria?? sade Berättaren.

— Ja, sade jag, och på ett utmärkt sätt. Han försummade inte en enda detalj.

— Men det är ju min historia från början till slut! Som han har stulit och som han nu far omkring med och berättar som sin egen. Och honom har jag tagit för min vän! Det är alldeles oerhört, men vänta mej — för resten var det inte 6 buteljer sherry, för det var 9 och madrasserna bara 2!

ÖPPET BREV

TILL EN HERRE, SOM BJUDIT MIG PÅ MIDDAG

Jag kommer inte på er middag. Inte av motvilja mot eder, som jag vet är en hygglig karl. Jag kommer inte av andra orsaker. Ni har på bjudningskortet försummat att meddela vilka gäster ni bjudit utom mig. Detta tror ni kanske är högfärdigt sagt. Nej! Det är endast försiktigt. Jag vill inte frivilligt utsätta mig för obehag. Edra gäster kunna vara mycket bra men de passa kanske inte mig, liksom jag inte dem.

Ni har heller inte talat om vad det blir för mat. Ni gör naturligtvis allt för att det ska bli en god middag — men vi ha kanske inte samma smak. Och då nödgas jag ju sitta och äta mat som inte smakar mig. Och sådant är inte bra för magen. Endast den mat man tycker om smälter man utan obehag. Jag tycker om enkel husmanskost och jag avskyr kalasmat som dels är dyr och dels skadlig. Jag är säker på att ni har minst 5 rätter kalasmat på er middag och jag vill ha 2 rätter enkel mat. Så har ni viner,

Jag tycker inte mycket om vin. Det kan också hända att jag inte får smörgåsbord utan bara sandwichs som äro tråkiga och ohälsosamma.

Helt nyligen var jag på en sådan middag som den ni sannolikt tänker ställa till med. Där kom först en soppa som inte var varm. Något annat var den inte. Det var torsdag och jag tänkte: hemma ha vi ärter och fläsk. Sen kom gös (gös är tråkig) och så fågel (fågel är tråkig). Hemma ha vi ärter och fläsk. Gåslever. Inte illa. Sparris. Dålig och kall. (Hemma ha vi ärter och fläsk.) Efterrätt: förfärlig med vanilj! (Hemma ha vi plättar efter ärtorna!)

Bredvid mig hade jag en ung dam. Mittemot satt hennes man. Hon såg hela tiden på mannen. Ty bredvid honom satt en ung, skön kvinna, som var skönare än min dam.

Vid den tråkiga gösen sade jag:

— Älskar ni er man? — Varför frågar ni det? sade min dam.

— Å, sade jag. Det kan ju vara roligt att veta.

Paus.

Vid gåslevern sade jag:

— Hatar ni er man? — N e j, m e n e r! svarade min dam.

Jag frågar: kan det vara roligt att sitta på en sån middag?

Jag längtade hem eller till en liten restaurang där jag fick äta vad jag ville med vem jag ville.

I Amerika har man infört den seden att man vid varje kuvert lägger en biljett som innehåller uppgift om vad man bör och icke bör tala om med sin granne. Så fort man satt sig till bords läser man under tystnad sin biljett och sen går samtalet som det skall utan obehagligheter. Detta bruk bör införas i Sverige. Jag var en gång på en annan middag. En herre till vänster sade till mig:

— Tycker ni att Grönberg är en bra målare?

— Nej, sade jag.

— Tycker ni att hans fru kan skriva?

— Nej, ännu mindre, sade jag.

— Det är min syster, sade mannen.

Och så längtade jag hem.

Alltså: om jag skall gå på er middag vill jag först bestämma maten och sedan gästerna. Jag förstår att ni inte tillåter det. Alltså kommer jag inte. Till slut ett råd: ställ in hela tillställningen! Den blir bara dyr och tråkig. I synnerhet när inte jag kommer.

Med vördsam hälsning till er hustru, den beklagansvärda människan —

Eder förbundne

Hasse Z.

OSA KRACK

Jag tog en droska och for direkt till hotellet där jag brukade bo. Portieren kände igen mig — jag ger goda dricks pengar — och jag blev väl och hjärtligt mottagen. Min kappsäck bars upp på rummet och jag stod just färdig att bege mig till badet då något hände.

Jag stod i dörröppningen till korridoren då en dörr mittemot öppnades. I den dörren stod Alexander. Vi sågo på varandra med allvarliga, bedrövade ögon och så sade jag:

— Låt bli! Drag dig tillbaka! Jag har gått in i Hygieniska klubben, avdelningen för nattro. Jag vill vara i fred! Drag dig tillbaka, jag reser i kväll. Jag har rest i tre dagar för att komma ifrån dig. Jag har gått in i Hygieniska klubben!

Alexander trädde ut genom dörren, ställde sig framför mig och sade:

— Du måste rädda mig! Jag är här med Osa Krack.

— Jag känner inte Osa Krack. Jag vill ta ett bad och vila mig. Du är en förförare. Vem är Osa Krack?

— Jag kom hit för 2 dagar sedan. Jag mötte Nils Paulsen. Han hade med sig Osa Krack. Nils Paulsen har rest. Jag har fått Osa Krack.

— Det är en historia alltihop, sade jag. Släpp fram mig! Vem är Osa Krack?

— Nils Paulsen, grönlandsfararen, hade honom med sig från Grönland. Han är en äkta grönländare, som talar grönländska, jag har lärt mig det något litet, han har aldrig varit i ett civiliserat samhälle. Du måste rädda mig!

Jag såg upp, jag hörde ett besynnerligt ljud. I dörren bakom Alexander stod en människa. Det var grönländaren. Han var klädd som vi, men han höll kragen i hand. Den generade honom. Jag såg att han var en vildman, hans ben voro svängda som på en gammal karmstol och han gick också med böjda knän. Ett helt liv i en grönländsk kajak hade gjort honom sådan.

Han såg på mig noga och så sade han:

— Krax spik lox sprunti fox mobb dock?

— Vad är det? sade jag.

— Han frågar vem du är, sade Alexander.

— Säg honom, att jag hatar Grönland och att jag

vill resa bort. Säg honom att jag är medlem i Hygi...

— Sputti låx parax kvax dormix Klatschompater pax! sade Alexander och fortsatte:

— Nu har jag sagt honom att du vill vara hans vän under ditt återstående liv. Att du kommer att ta hand om honom och följa honom tillbaka till Grönland.

— Aldrig, sade jag. Låt mig gå!

Grönländaren steg fram, tryckte min hand, såg mig i ögonen och sade:

— Kalox!

Jag förmodar det betydde tack. Jag höll hans grova beniga hand i min, jag såg Alexander försvinna i hissen och jag var ensam i ett stort elegant hotell med en grönländsk vilde som höll mig i hand, såg mig i ögonen och sade: Kalox! Kalox! Med milt våld slet jag lös min hand. Men i min andra stack han en bok. Jag såg på den. Det var ett grönländskt lexikon, utarbetat av Nils Paulsen! Jag tog boken och gick in i mitt rum. Osa Krack knäade i väg efter. Jag slog upp boken, fick tag i ordet skurk, det heter kiramax på grönländska, och sade.

— Alexander, kiramax!

Osa såg förskräckt ut. Jag tog ordet stor — krax — och sade:

— Krax — kiramax — Alexander!

Osa öppnade sin kavaj och tog fram en kniv som var en halv meter lång. Han räckte mig den och sade:

— Svox box mox!

Det betydde: du bör döda honom!

Jag svarade:

— Låx dåx kåx! (Inte ännu men senare på dagen!)

Osa Krack satte sig på en stol och tittade skarpt på knapparna till ringledningen. Så frågade han och jag tolkade:

— Jo, om du trycker på den, kommer den granna karlen där nere upp.

Osa grinade.

— Om du trycker på den andra kommer borstaren, om du trycker på den tredje kommer den vackra städerskan.

Osa tänkte. Så tryckte han på tredje knappen. Städerskan kom. Osa såg på mig och sade:

— Karumvax tjo dundelbox! Det betydde: Nu får du gå!

Jag fick i väg städerskan och förklarade för Osa att nu måste vi äta middag. Jag satte på honom kragen. Han gjorde förfärliga grimaser och så åkte vi ned med hissen. Matsalen var full av folk. Kyparna sprungo fram och tillbaka mellan borden.

Publiken var elegant. Vi fingo ett fönsterbord. Osa knäade dit. Ingen märkte något underligt hos honom. Jag hörde sedan att man tog honom för en gammal amerikan, förmodligen Carnegie.

Han satte sig och tog genast av sig kragen och lade den bredvid sig på golvet. En ung vacker flicka vid bordet näst intill såg förskräckt ut, men han reste sig, nickade vänligt åt henne och drog till med en av de hemskaste visslingar som någonsin skurit genom en civiliserad lokal. Förmodligen var det ett grönländskt kärlekstecken, jag vet icke. Uppståndelsen blev förfärlig. Två hovmästare kommo rusande och alla herrar i matsalen reste sig från sina platser.

— Fax no dibilax! sade Osa (vi måste försvara oss!). Han letade under rocken efter kniven men fann den ej. Jag hade gömt den under sängen på rummet. Det kom ett underligt småleende över hans breda ansikte. Det var alldeles dödstyst i rummet. Så tog han en sopptallrik, knackade den mot den flintskallige hovmästarens huvud och så knäade han ut. Jag följde honom och i mitt huvud ringde det:

— Hämnd på Alexander! Hämnd!

Man lämnade oss plats och vi kommo ut i förstugan. Jag högg till mig min hatt och rock och

sprang ut på gatan. Där stod en droska. Jag sprang upp i den och skrek:

— Kör hem!

— Till er eller till mej? sade kusken och log.

— Till er, sade jag, det är lugnast!

Något hängde i suffletten. Det var Osa som klättrade upp bakifrån. Han satte sig bredvid mig och stel av fasa över ett outgrundligt, hemskt öde, körde jag fram genom gatorna med denne vilde vid min sida.

Över porten till ett stort hus vid en bred elegant boulevard lyste en mängd röda lyktor. På varje lykta stod en bokstav. Min trötta hjärna stavade ihop dem och jag läste:

EDEN-VARIETÉEN

En tanke, icke fullt klar, steg upp i mitt huvud: här skulle jag kunna bli fri!

Jag stannade droskan. Vi stego ur. Han såg mörk och dyster ut. Vi gingo in i vestibulen. Grönländaren stannade mittpå golvet, såg på mig och sade på sitt underliga språk:

— Jag är trött nu. Var är W. C.? Alexander lät mig alltid gå dit. Det är det enda ställe där man kan få ro och vila i detta fördömda civiliserade land!

Jag tänkte: den vägen skall det gå! Och sedan springer jag! Ha!

I detsamma öppnades dörren till parketten. En bred ljusflod rann ut över golvet och i den ljusfloden såg Osa Krack en lätt klädd dansös som sprattlade och dansade på scenen. Han gick rakt in genom dörren och jag följde honom. Vi fingo ett ledigt bord framme vid estraden. Osa satte sig och lade sin krage framför sig. Musiken spelade och flickan dansade. Hon reste sig på tå, stod alldeles stilla, föll ned på foten igen och svängde runt. Hennes midja böjde sig mjukt framåt och tillbaka, hennes röda mun log och hennes hår glittrade som spröda strängar av guld. Osa Krack hade rest sig och stod alldeles stel och bara såg på henne. Så gick ridån och innan jag hann hindra det hade grönländaren med ett enda tag svingat sig upp på scenen. Det hela verkade som en bomb. Publiken reste sig som en man. Man hurrade och skrek och slog med käppar i golv och bord. Vaktmästaren nere vid dörren försökte tränga sig fram, men man hindrade honom. Kapellmästaren försökte komma upp på scenen men två karlar höllo honom fast i benen.

Osa Krack stod framför rampen med breda böjda knän. Hans lugna grå ögon tittade ut över den larmande församlingen och så sade han:

— Hacklax dobbel fix max dunkelny jåx får smax!

Jag slog upp boken och såg att det betydde:

— Nu har ni roat mej! Nu är det min tur! Här ska ni se!

Jublet tilltog. Man väntade något, man visste inte vad. Osa Krack slog ut med armarna och lyfte ena benet. Då gick ridån plötsligt åt sidan och två poliskonstaplar i uniform trädde fram. Som ett snällt barn lät Osa Krack bära sig ut i kulisserna. Jag såg hans krumma ben i konstaplarnas armar och jag sprang för livet ut genom lokalen! Utanför stånkade en automobil. Jag sjönk ned i den och rullade till hotellet. Jag packade ned mina saker, betalade min räkning och kastade mig in i hissen. Då jag hunnit till första våningen lät jag konduktören stanna och åkte upp igen. Jag sprang in i mitt rum, kröp under sängen, fick fram den långa kniven, bar den in i Alexanders rum, lade den i sängen på hans huvudkudde och skrev på örngottsvaret:

S a b l a x k a r a d å l o d u l a x s a m f o d e r a b e j t a x !

Osa Krack.

Osa Krack

I översättning:

Jag kommer att flå dig levande när vi träffas härnäst!

Osa Krack.

Jag har ännu icke gått in i Hygieniska klubben.

SAMTIDENS STÖRSTA BLUFF

— Samtiden kräver mycket av en man, sade Birger. Det är inte bara att simma. Man måste kunna mycket annat för att hålla sig uppe. Man gamle farfar brukade säga: har man bara ett par starka armar och ett gott humör så går det bra. Om min farfar hade levat nuförtiden så skulle han fått se hur orätt han hade. Ett par starka armar har man ingen nytta av, om man inte är vedsågare eller räckgymnast, men det är man ju inte. Och ett gott humör behövs inte heller, om man inte möjligen är tragisk skådespelare vid någon teater — att de komiska aktörerna inte behöva något överflöd av humör har jag märkt.

— Nej, man behöver framför allt en hjärna. Men inte en vanlig genomsnittshjärna som passar för en bankdirektör eller en tjänsteman i uppbördsverket — nej, en hjärna med idéer, uppslag och fantasi.

— Har du en sådan hjärna? sade Tor.

— Naturligtvis. Har jag inte visat det? Är jag inte en förmögen man?

— Nå, det kan man bli genom tålamod och arbete. För att inte tala om arv.

— Tålamod och arbete stå inte i en modern mans ordbok. Man blir rik fort eller också blir man det inte. Man blir fattig ännu fortare, men det är en annan historia.

— Hur blev du rik? Frågan är rätt närgången, men du har själv framkallat den. Var det i Klondyke?

— Inte, där har jag ju bara varit som turist. Nej, i New York, gosse! Men jag undanber mig alla intervjuer. Ni ska ändå få veta alltsammans. Har ni hört talas om V i t r a l?

— Det är ett munvatten. Jag har sett annons om det i engelska pressen.

— Riktigt. Men från början var det något annat. Det var en sysselsättning för en ensam man. Dessa 6 bokstäver ha betytt mycket för en människa. Nu betyda de ännu mera för flera tusen.

Mr John Stetson var en förmögen åldrig herre, som bodde i London. Han var ensam, utan släktingar, med några få vänner. Han levde sitt liv i stillhet, i filosofiskt lugn med mänskligheten. Men han hade tråkigt. Sin tjänst — han var ämbetsman

— hade han lämnat — och han fann ingen sysselsättning, ingen vurm som kunde locka honom. Samla frimärken gjorde han som pojke men han hade snart slutat, ty han insåg att han aldrig kunde få a l l a frimärken och vad skulle han med en del? Sport var han för gammal för, d. v. s. en vanlig engelsman blir aldrig för gammal för sport, men Stetson var en originell engelsman.

Men slutligen fick han sitt lilla piller som botade hans spleen. En dag stod i alla Londons tidningar ett litet ord, infört som annons. Ordet var V i t r a l. Allmänheten, som är trött på sensationer, tänkte: nu ska vi se det där ordet i tre dagar och så få vi på den fjärde veta att alltihop är en tvål.

Men så gick det inte. V i t r a l lyste inte bara 3 dagar i annonsspalterna. Det stod en vecka, det stod två och det började även visa sig utom pressen, på affischer och skyltar.

På tredje veckan började man fråga sig själv och varandra: vad är V i t r a l? Ingen visste. Saken började diskuteras i pressen. Man gissade hit och dit och Daily Mirror, som är en vaken tidning, utlyste en tävlan om saken. Det befanns att annonserna härflöto från en mindre annonsbyrå, som betalade kontant och absolut vägrade att lämna någon som helst upplysning om annonsören.

Annonsören var mr Stetson. Han hade hittat på V i t r a l för att ha någon sysselsättning. Han njöt av det intresse han satt i gång. Bakom sin tidning lyssnade han i spårvagnar och omnibusar till pratet om h a n s lilla idé. V i t r a l blev honom mycket dyrt, men det skänkte honom glädje. Han ansåg att valutan stod i full överensstämmelse med priset.

En dag i fjärde veckan då V i t r a l hunnit in i revyerna och författaren Bentley var sysselsatt med att göra en detektivroman över ämnet, fick mr Stetson besök av mr Jenkins, chef för den annonsbyrå, som förmedlade Vitralannonserna.

— Mr Stetson, sade Jenkins, er idé är god — som originellt tidsfördriv betraktad — men jag har en ännu bättre, som affär.

— Jag gör inga affärer, sade Stetson.

— Men jag, svarade Jenkins. Hur mycket kostar V i t r a l?

— Jag förstår inte.

— Nåja, egentligen kostar V i t r a l ingenting. Ty ni har inte varit nog förutseende att inregistrera namnet. Jag kan ta det utan vidare. Men jag är en gentleman — huru mycket vill ni ha för V i t r a l?

— Vad menar ni med er affär?

— Jag vill ge V i t r a l ett värde, en själ. Jag vill i morgon släppa ut annonser över hela världen,

där Vitral får sin lösning — där Vitral blir ett munvatten t. ex. Vi lida just nu brist på bra munvatten. Jag bjuder er 10,000 pund eller delägarskap i firman.

Stetson antog det senare, ty han älskade spänningen. Han ville se hur det skulle gå. I kontraktet mellan kompanjonerna stipulerades att Stetson icke fick hitta på något nytt namn som tidsfördriv utan att först rådfråga sin kompanjon. Jenkins var en klok man.

Enligt senaste meddelanden förtjänade Jenkins och Stetson 8 millioner kronor på Vitral under 1913.

Mitt fall ligger nära Stetsons. Jag reste som ni minns till Amerika 1910. Jag bodde i Newyork och jag ägnade de första 6 månaderna av mitt besök till ett skarpt tänkande. Jag gick ensam och tänkte. Jag åkte och tänkte, jag låg rätt mycket vaken och tänkte.

Efter 6 månader var jag klar med saken. Jag gick upp till en av herrarna Gould — rätt förmöget folk, även efter amerikanskt mått — och gav honom del av min plan. Han gick med, ty sade han, något så excentriskt har jag icke varit med om förr — det är värt en million.

Kort tid därefter stod ett enda litet ord att läsa i

den amerikanska pressen. Det ordet löd: Oliver Perkins. Ingenting annat.

Det gick som med Stetsons Vitral — ehuru i djärvare mått och utsträckning. Jag hade redan från början bestämt mig för affär. Stetson arbetade utan mål. Men jag hade ett stort och högt. Vem var Oliver Perkins? Det blev den stora frågan som undanträngde alla andra. Politiken vilade, börsen slöade och skilsmässorna avtogo för grubblet över Oliver Perkins. Jag väntade i två månader och då var ballongen färdig att gå till väders. Hur det gick till och vad som faktiskt hände skildras bäst och mest objektivt i en korrespondent till Times. Jag bär den ännu på mig i urklipp och jag skall gärna läsa upp den:

OLIVER PERKINS ÄNTLIGEN AVSLÖJAD!

Under månader har Newyorks befolkning, ja, kanske hela Amerikas, frågat sig: vem är Oliver Perkins? Vem döljer sig bakom detta mystiska och enkla namn som varje dag, varje timme, mött oss i tidningar och tidskrifter av alla färger och format, på affischer, i ljusreklamer, på tändsticksaskar, ja, på baksidan av alla teater- och spårvägsbiljetter. Är han en stor författare, en religiös talare, en konstnär eller en akrobat? Spänningen var oer-

hörd då plötsligt för några dagar sedan ett kort meddelande infördes i pressen:

Oliver Perkins uppträder i afton på Auditorium. Biljetter till dubbelt pris säljas fr. o. m. kl. 12.

Vilken rusning, vilket slagsmål om biljetterna, som dock uppgingo till flera tusen. Då klockan slog åtta var hela den väldiga lokalen fullsatt av en publik, vars förväntningar för länge sedan överskridit höjdpunkten. Man konverserade hela tiden med ögonen mot estraden. Vad skulle hända. Slutligen ringde en liten klocka och det blev med ett slag dödstyst i den stora salongen. En man kom sakta in på estraden. Han var helt ung, cirka 30 år, elegant klädd, naturligtvis i frack. Hans ansikte var slätrakat och likt tusen andras. Han stod stilla mitt på scenen och såg på publiken. Efter en halv minut höjde han handen till tecken att han ville tala. Man reste sig till hälften ur stolarna för att icke förlora ett ord av vad han hade att säga.

Med lugn och klar stämma sade den unge mannen följande fyra ord:

— Jag är Oliver Perkins. Därpå dröjde han ett ögonblick, så gick han ut från estraden lika lugnt och stilla som han kommit in.

Tystnaden i salen fortfor ännu några sekunder,

men så brast det löst: man talade om varandra, man började ropa högt och en del visslade. Var detta vad man väntade? Oliver Perkins! En herre som bara kom in och presenterade sig: jag är Oliver Perkins! och gick ut igen. En man från de främsta bänkraderna hade sprungit upp på estraden och då man fick se honom skrek man: Är det en ny Perkins? Kanske en bror? Eller en kusin?

Mannen på estraden började tala:

— Gentlemän! Vi stå inför samtidens största bluff! Oliver Perkins är den amerikanska bluffen personifierad, han är Amerikas hjärta och själ. Tänk efter: har någon lurat er bättre än han? Och skulle vi inte vara dåliga amerikanare om vi inte uppskattade hans lysande idé. Oliver Perkins är från och med nu, i dag, Amerikas största namn — han har hunnit längre än patentmedicinerna och hårmedlen. Oliver Perkins är den man vi just nu böra hylla. Leve han!

Publiken applåderade och man ropade på Perkins, som dock var försvunnen. Slutligen utrymdes salen och över hela Newyork spred sig under aftonens lopp nyheten om den avslöjade Perkins. Den underbare mannen söktes av reporters och intervjuare, men ingen kunde finna honom.

Morgondagens tidningar innehålla emellertid ett kort meddelande: Oliver Perkins uppträder även i afton i Auditorium.

Detta är en del av Times' rapport. Jag var Oliver Perkins. Under den månad jag uppträdde i Newyork tjänade jag in vad reklamen kostat. Alla måste se mig. Man lånade pengar, man sålde sina möbler och smycken för att få se mig. Och min turné i det övriga av landet gav mig min förmögenhet. Jag höll på i 3 månader, men jag måste sluta av en högst vanlig och naturlig orsak! Jag fick konkurrenter! Varenda liten småstad på landet dit mitt rykte hade nått, började hålla sig med sin egen Oliver Perkins. När man slutligen upptäckte att det fanns över 20 olika Oliver Perkins då slappnade intresset och en kväll i Richmond, en liten håla utanför Chicago, måste jag uppträda inför en salong, där det fanns åtminstone 10 platser tomma. Då förstod jag att knepet var slut och drog mig tillbaka. Men de andra fortsatte och började till slut förstöra mitt geniala program med små egna påhitt — de stäppade, sjöngo små visor, ja, en herre gjorde till och med kortkonster. Till och med damerna kastade sig över hantverket och en dam som kallade sig mrs Oliver Perkins och

som sjöng till luta i San Francisko höll på att bli lynchad av en uttråkad publik. — — —

Då B. slutat sin berättelse sade Tor:

— I Sverige skulle en Perkins knappast kunna lyckas. Vi äro för hederliga!

— Mja, svarade B. Kanske inte det. Oliver Perkins var fullt hederlig. Det förstod amerikanarna. Åtminstone så länge han representerades av mig.

Vi bugade oss och skålade.

SKRUVNYCKELN

Direktör Alm bodde på landet, men varje måndag for han till staden för att sköta sina affärer. Denna gång hade fru Alm följt med för att se efter om karlarna som reparerade våningen verkligen gjorde någonting.

Herrskapet stannade i staden över natten och på tisdagsmorgonen åt man frukost i sängkammaren — de andra rummen voro ju upptagna av karlarna, som aldrig blevo färdiga.

Direktör Alm drack sitt kaffe och läste morgontidningen, som portvakten skaffat upp. När han var färdig fick han se en skruvnyckel, som låg på natt-duksbordet. Han tog den i handen. Om han hade vetat vilken roll den skulle komma att spela i hans liv, så hade han kastat den ifrån sig eller gömt den i en garderob. Men direktör Alm visste ingenting om sitt framtida öde, därför sade han:

— Här ligger ju den där skruvnyckeln som hör till min motor. Den måste jag ha med mig ut.

— Då skall jag packa ned den med de andra sakerna, sade fru Alm.

Berättelsen går vidare.

Direktör och fru Alm reste ut med middagsbåten. De hade fått en utmärkt plats i babords hörn på övre däck, alldeles intill kommandobryggan. De sutto bekvämt i lä, fru Alm hade träffat sin väninna, Berta Lundgren, damerna broderade sina dukar och direktören läste sin aftontidning. Vädret var vackert, en svag västlig vind blåste och över hela naturen, de unga björkarna vid stränderna, det gröna gräset i backarna, låg sommarens stora frid.

Direktör Alm lade ned tidningen och sade till sin hustru:

— Tog du med skruvnyckeln?

— Nej, det gjorde jag inte, svarade fru Alm.

— Varför det?

— Du kunde väl ha gjort det själv.

— Ja, det hade jag gjort, om du inte hade sagt att du skulle göra det.

— Jag har väl annat att tänka på.

— Det är inte fråga om det, kära Greta, sade direktörn, men då skulle du aldrig ha sagt att du skulle lägga ned den. Du glömde alltså att lägga ned den.

— Är Adolf på dåligt humör i dag? sade fru

Lundgren. Man ska inte vara sur när det nu blir vackert väder.

— Bästa Berta, sade direktör Alm, Bertas anmärkning är typiskt kvinnlig. Om hustrun är slarvig, så är det mannens fel — han är på dåligt humör.

— H u r kan du påstå att jag är slarvig? sade fru Alm. Men du skall alltid börja bråka när man har trevligt.

— Jag vill att du ska erkänna att du glömde lägga ned skruvnyckeln!

— Varför lade du inte ned den själv?

— Det hade jag gjort, om du inte hade sagt att du skulle göra det. Jag litade på det.

— Alltid ska du bråka om småsaker! Alla människor sitter ju och hör hur du bråkar! Jag var dum som for med till stan.

Direktör Alm reste sig, såg på sin hustru och sade:

— Om du inte erkänner att du glömde lägga ned skruvnyckeln, så hoppar jag över bord!

Utan att se upp från sitt broderi, svarade fru Alm:

— Du kan se efter dina saker själv!

Då tog direktör Alm ett tag i järnräcket och hoppade över bord. Han sögs in i vattenvirveln och drunknade.

— — —

Begravningen var över och fru Alm satt djupt sorgklädd i sin äntligen reparerade våning. Hennes väninna, Berta Lundgren, var hos henne till en hjälp och en tröst i den stora olyckan.

Fru Alm var blek och förgråten, ty hon sörjde verkligen sin man. Fru Lundgren höll stilla väninnans hand i sin. De sutto tysta.

Så reste sig fru Alm och gick in i sängkammarn. Väninnan följde henne. Fru Alm gick fram till fönstret och såg ut över den dystra gården. Plötsligt böjde hon sig ned och tog upp från golvet ett föremål som hon trampat på. Det var en skruvnyckel. Hon höll den i handen och så sade hon:

— Här ligger ju den där mojängen som Adolf glömde att ta med sig till landet.

TELEFON

Det är rätt underligt att folk nödvändigt skall komma fel på telefon då de komma till mig! I dag ringde en dam på Riks:

— Det här är från fru Holmstrand, Bragegatan 5. Vi ha lämnat en möbel till förgyllning, är den färdig?

— Jo, svarade jag, den är färdig, men vi ha ej haft råd att förgylla den, tiderna äro så svåra. Vi försökte ett tag att försilvra den men det räckte inte långt och nu ha vi förtent möbeln. Den ser mycket fin ut och så håller den längre än med guld.

— Vad säger ni, människa? Har ni förtent möbeln? Vad skulle det vara bra för?

— Ja, säg det. Men man skulle ju kunna tänka sig att det vore bra om man ville koka något i den och ville vara säker för förgiftning.

Avringning.

Om en stund ringer det på nytt och samma kvinnoröst säger:

— Var det verkligen sant det där med förtenningen av möblerna?

— Nej, inte riktigt. Ett spelbord ha vi förnicklat för att det skulle gå lättare att spela falskt på det. Det speglar nämligen.

Bestämd avringning.

Härmed anhålles vördsamt att personer som ringa till mig först fråga med vem de ha äran tala. På det sättet slippa vi allt prat om förtenta möbler. Tiden blir så lätt förzinkad. O!

CLAUDIA

Detta är en underlig historia. Den handlar om en spiritist. Han hette Samuel Lundgren och jag träffade honom första gången på Rydbergs kafé i Stockholm.

Detta är en underlig historia. Den handlar om en spiritist. Jaså, jag har sagt det redan. Nå då, så. Han kom fram till mitt bord, där jag satt alldeles ensam och väntade på Marie. Marie kommer aldrig på bestämd tid. Vilken kvinna gör det? Jo, jag vet en. Ungkarlsstäderskan. Hon kommer alltid på bestämd tid för att få sin lön och väcka en, då man nyss slumrat in. Jag satt och väntade på Marie, då han kom fram. Jag lade ned tidningen som jag läste, smålog vänligt och sade:

— Det blev sent.

Jag säger alltid så till personer som jag inte känner igen men som tyckas känna mig. Sådana personer har jag nämligen träffat om nätterna.

Personerna bruka alltid svara:

— Ja, det blev sent. Och så tala vi om något annat, tills vi plötsligt påminna oss att vi träffats på en ångbåt mellan Korsör—Kiel. De båtarna äro mycket otrevliga hjulångare. Jag har aldrig tyckt om hjulångare, jag vet inte varför. Underligt.

Han som stannat framför mitt bord besvarade icke min anmärkning om att det blev sent. Han endast såg på mig i hög grad allvarligt och sade:

— Sista gången vi träffades var i London 1783. Jag var officer i den engelska armén. Ni var sergeant.

— Ack ja, sade jag, det var en härlig tid. Jag minns det mycket väl.

Samtidigt tänkte jag: Han är tokig. Måtte Marie komma.

Så tillade jag:

— Vill ni inte sitta ned och dricka något? Vi kunna ju ha litet att tala om, när vi inte träffats på så länge.

— Gärna, sade han och satte sig. Han såg på mig allvarligt och jag sade:

— Ni är en skämtsam herre. Ni gör bekantskaper på ett trevligt sätt. Har ni tagit patent på uppfinningen? Vill ni sälja uppföranderätten för Sverige?

Han svarade inte, han endast såg på mig länge, så sade han:

— Minns ni Claudia?

— Jag kan inte påminna mig, sade jag. Var det hon på Strömkaféet?

— Och ändå har ni älskat henne mycket.

— Då får jag be så mycket om ursäkt. Mitt minne är litet klent så här om förmiddagarna. Om ni hade frågat mig klockan sex hade jag alldeles säkert kommit ihåg Claudia.

— Ni träffade Claudia första gången 1436 i Rom. Ni var en ung adelsman och jag var oäkta son till en läkare. Vi bodde i en liten by utanför Rom, men vi gingo ofta över bergen till staden där vi roade oss. Ni hette Alessandro. Jag hette Appius. Vi älskade båda Claudia, men hon föredrog mig. Jag blev gift med henne.

— Ni lycklige! sade jag.

— Olycklige, borde ni väl säga. Ni minns ju att Claudia dödade mig, gav mig gift.

— Ja, det var sant. Claudia gav er gift och ni dog. Adjö med den. Kvinnor ä svåra.

— Minns ni Pietro?

— Nej.

— Han var dock er slav i Rom 1436.

— Jaså, han. Jo, jag minns honom mycket väl.

— Pietro är nu kamrer i ett skeppsstuvarebolag i Sundsvall. Det är en underlig historia med honom.

Han har lånat 400 kronor av mig, men han vägrar att betala dem.

— Pietro är en skojare.

— Nej, inte alls. Ser ni, när Pietro var slav hos er i Rom 1436 lånade jag av honom ungefär samma belopp som han nu är skyldig mig. Jag kunde ju icke låna av er, ty en ung adelsman lånade icke ut pengar. Ni hänvisade mig till er slav. Jag betalade aldrig igen beloppet. Pietro krävde mig flera gånger, men Claudia gav mig gift innan jag hann göra upp. Sedan ha vi träffats en gång som hastigast i Paris på 1700-talet. Pietro var apotekare i Montmartre och jag var återigen gift med Claudia. Det är mitt öde. Jag blir alltid gift med Claudia. Och var gång dödar hon mig. Det är nu tredje gången jag är gift med henne. Jag vet hur det kommer att gå.

— Förlåt, sade jag, jag kom att tänka på en sak. Var det ungefär 400 kronor som ni lånade av min slav Pietro 1436.

— Ja, sade han.

— Och nu anser ni att straffet har kommit: Pietro, som nu är kamrer i ett skeppsstuveribolag i Sundsvall, vägrar att betala pengarna.

— Ja.

— Då har ni glömt en sak. Ni har glömt räntan!

Tänk er räntan på 400 kronor sedan 1436! Tanken svindlar. Vilken oerhörd summa är ni inte skyldig Pietro. Ni bör försöka få saken nedtystad. Så mycket pengar!

En dam hade kommit in. Hon stod vid dörren och såg på oss. Det var en vacker ung dam. Elegant, modern. Appius reste sig genast då han fick se henne och sade:

— Det är min hustru. Det är Claudia. Tillåter ni att jag presenterar.

— Ack, jag känner henne ju sedan gammalt, sedan 500 år. Bed henne komma.

Claudia var förtjusande. Jag blev rädd då jag såg henne, ty jag tänkte: det är verkligen en kvinna som jag skulle kunna älska, även för 500 år.

— Er man har varit mycket angenäm, sade jag. Han har berättat om er och Pietro och Rom och jag tror att jag har älskat er —

Appius såg ut genom fönstret. Jag lutade mig fram och fortsatte viskande:

— Claudia, ni är skönare än någonsin. Jag ser i er den evigt unga romarinnan. Claudia — jag märkte hur min röst blev hes — Claudia, är det inte på tiden att ni tar livet av honom på nytt?!

Claudia såg upp på mig och leende svarade hon:

— Nej, jag aktar mig, jag blir bara gift med honom igen!

I detsamma såg jag Marie ute på torget. Jag sprang ut och mötte henne i dörren. Vaktmästaren gav mig hatt och rock och jag försvann med Marie i en automobil. Vi åto middag på ett litet utvärdshus och vid kaffet frågade jag Marie:

— Tror du att vi levat här på jorden en gång, flera gånger förr? Att vi födas på nytt, i nya skepnader, nya människor?

— Jag tror inte på skrock, sade Marie.

— — — — — — — — — — — — — — —

I går kväll gick jag förbi en liten biograf. Det var tidigt på kvällen och jag gick in, jag vet inte varför. Lokalen var enkel. Träbänkar och grå fula väggar. Framme vid pianot satt en man, vars profil jag kände igen. Det var Appius, min vän från Rydberg. Jag tittade på programmet. Där stod: Pianist, herr Samuel Lundgren. Appius hette Samuel Lundgren.

Det var paus och Appius började spela mellanaktsmusik. Han spelade vackert och musikaliskt men då och då sparkade han till med vänstra benet, alldeles som om något generat honom, något som var i vägen. Ju fortare han spelade, desto ivrigare

sparkade han. Då han slutat gick jag fram till honom och sade:

— Det är Allessandro. Varför sparkar ni så där med vänstra foten, när ni spelar? Det är kanske en närgången fråga, men jag är nyfiken.

Appius vände sig om, såg på mig vänligt och sade:

— Det är en gammal kvarleva från den tid jag var löjtnant hos Napoleon. Jag hade sabeln på den sidan och den generade mig.

Jag lämnade biografen utan att se programmet. Det var kanske ett mycket bra program. Vad vet jag.

VARUBYTE

— Hur har det gått i dag? sade den goda hustrun till spårvagnskonduktören, då han, något trött, kom hem på aftonen.

— Rätt bra, svarade konduktören och lade sin mössa i soffan. Jag har alltsammans på kärran där nere på gården. Det är nog bäst du ställer in det i skafferiet, äggen börja bli allt sämre.

Medan spårvagnskonduktörens hustru gick ut för att ta vara på matvaror, tog konduktören upp sin anteckningsbok och läste för sig själv:

1 gädda.
1 tjog ägg.
1 halv liter äpplen.
1 par strumpor n:r 11.
1 biljett till biografen Röda Kvarn.
1 paket tändstickor.
1 blomvas.
1 bunt kuvert.
1 liter potatis.

Varubyte

Konduktören slog igen boken, suckade och sade:

— Inte så illa. Men det är värst med växlingen. När det kommer en karl och lämnar en kyckling och vill ha 2 kort med 11 biljetter i varje då ska kycklingen inte vara så gammal och seg som den jag blev erbjuden i dag.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ovanstående händelse tilldrog sig i december 1914 i ett enkelt men ärbart konduktörshem i Stockholm. Konduktören hade fått alla matvarorna och de andra effekterna av passagerarna på spårvagnen, som på det viset erlade sin avgift sedan de kontanta medlen på grund av de dåliga tiderna tagit slut. Man började med att för en enkel tur betala ett hönsägg och sedan en daglig morgontidning berättat att betalningssättet antagits av en konduktör, skyndade hela allmänheten att begagna sig av varubyte på spårvagnen.

— Men, sade redaktören av Vecko-Journalen, hur står det till inom andra områden i affärslivet? Tar man även där emot varor och effekter såsom likvid? Ni, min herre, och han vände sig till mig, kan gå ut i staden och undersöka den saken, för att sedan avlägga rapport för mig.

Något senare på dagen tog jag en bil på Gustav Adolfs torg. Det var en elegant bil och chauffören

körde väl. Då vi stannade vid min port, sade jag som vanligt:

— Hur mycket?

Chaufförен såg på taxametern och svarade:

— 80 öre.

— Var så god, sade jag och lade en ansjovisburk och en böckling med rom i hans hand.

— Va ä de? sa chaufförn.

— Betalt, sa jag, betalt för skjutsen! Ansjovisen är bästa märke, mogen och kryddad i burken. Böcklingen har jag köpt hos Avén.

— Ta herrn hem sina matvaror, sa chaufförn, jag vill ha 80 öre kontant!

— Ja, men på spårvagnarna tar dom emot allt!

— Det här ä ingen spårvagn och jag ä för resten ungkarl, så jag behöver ingen mat för jag ä inackorderad! Så ä de med det!

Jag fick betala 80 öre. Då jag kom upp sade min hustru:

— Tvätterskan är här med rena kragar. De kosta 3: 50.

— Det är bra, sade jag. Och så gick jag in i mitt bibliotek, tog fram en av mina egna böcker som jag skrivit själv, och så skrev jag på titelbladet: T i l l m i n t v e t t e r s k a, f r ö k e n A g d a N i l s-

son, högaktningsfullt från författaren. Obs.! Gäller som likvid för kragtvett!

Jag skrev tvett med e för att inte visa någon högfärd över min högre bildning.

Tvätterskan stod i köket. Hon tittade på boken och sa:

— Får jag den?! De va en fin bok!

— Fröken får den som betalning för tvätt, sade jag. Den är lika god som pengar, den boken! Den kostar 2: 50 i bokhandeln, men jag tar 1 kr. för tillägnan.

— Vill herrn inte betala kragarna!? sa tvätterskan.

— Jo, sa jag, jag har redan betalt dem. Med boken där! Kom ihåg vilket värde en bok har! Den är den ensamma människans enda vän och sällskap, skrev en kritiker häromdan.

— Jag är inte ensam så länge jag har Karlsson, sade fröken Nilsson och kastade boken på köksbordet.

Jag fick betala 3: 50.

Senare på dagen kom jag in med Hansson på Operakällaren. Vi åto en god middag och då det var Hanssons födelsedag bjöd jag honom på ett glas champagne. Vi hade det mycket angenämt, och då

jag skulle betala bad jag att få tala med den artige hovmästaren Ekegård.

— Har middagen varit bra? sade herr Ekegård.

— Utmärkt, svarade både Hansson och jag. En sådan middag får man inte på alla ställen. Framför vårt hjärtliga tack till herr Georg och till herr Gustav Steinwall och se här är betalning för notan!

Därpå lade jag min silverklocka, som jag fick då jag konfirmerades, på vaktmästarens lilla bricka.

Herr Ekegård tog klockan från brickan, såg på mig med tårar i ögonen och sade:

— Det är hårda tider, men en gammal kund som redaktörn — kommer aldrig i fråga — tag klockan — sådana människor ä vi inte — vi kan få betalt en annan gång — var så god!

Och så stoppade han klockan i min ficka och ville gå till en generalkonsul som inte hade klart för sig om sjötungan var äkta.

— Nej, herr Ekegård, sade jag, ni misstar er. Jag vill betala min middag. Den går på 30 kr. med dricks pengar. Klockan kostade 65 kr. ny, det är Tulaur, men den är ju använd något, om ni sålunda ger mig 25 kr. så är saken klar.

Herr Ekegård såg på mig så länge att generalkonsuln hann äta upp sjötungan utan att veta om den var äkta, och sade så med en rätt förnäm ton:

— Det här är ingen pantbank! Vi skriver upp notan så länge!

— Den du! sa Hansson och så gick vi utan kaffe till Oscarsteatern, ty Hansson ville se Barcklind.

Jag gick fram till biljettluckan, stack delvis in huvudet och viskade till damen därinnanför:

— Har fröken motbok?

— Nej, det har jag inte, svarade damen.

— Men jag har motbok, sade jag, på den motboken kan man få ända till 16 liter i kvartalet, alla sorter, punsch och brännvin och konjak och likörer, allt vad man vill ha. Om vi få två biljetter till första raden, så skriver jag ut en liter konjak åt fröken i min motbok!

Biljettförsäljerskan såg på mig länge och prövande, och så sade hon:

— Ska jag betala konjaken?

— Naturligtvis, svarade jag, jag nöjer mig med lagbrottet att låna ut motboken!

— Då kan det bara bli på radens sida, tredje bänk — är det bra?

— Utmärkt, sade jag och så skrev jag ut konjaken och så fick jag biljetterna. Mitt under föreställningen ville Hansson gå ned och skriva ut en liter

till för att få en plats längre fram, men jag hindrade detta slöseri. Barcklind var utmärkt.

— — — — — — — — — — — — — — —

— Detta, herr redaktör, sade jag, är min rapport om varubytet med svenska folket.

— Bra, sade redaktören av Vecko-Journalen, hur mycket önskar ni i honorar?

— 100 kronor.

— Varsågod, sade redaktören och lämnade mig ett kvittolikt papper. Jag tog det och läste:

— V a r u b y t e. Innehavaren av detta papper äger rätt att i magasinet på nedre botten avhämta 400 st. 25-öresböcker till ett sammanlagt värde av 100 kronor.

Då jag läst papperet, vände jag mig snabbt om, vred om nyckeln i låset, släckte det elektriska ljuset och då jag efter 2 minuter åter tände det, knäböjde en redaktör vid mina fötter och mot mig sträckte han bedjande en hundrakronesedel.

KONSTEN ATT BO PÅ SOMMARNÖJE

HANDBOK FÖR ÄLSKANDE

av

LIVET PÅ LANDET

Nödiga rekvisita och ingredienser för tillgodoseende av denna boks råd:

1) Betydliga tillgångar.

2) Sinne för natur.

3) En (eller flera — allt efter behov —) redbara karaktärer. Se vidare kap. om grannens höns.

4) En vit flanellkostym (nytvättad), 2 metspön (flöten och krokar) samt en sportmössa med hål upptill för hårets avfallande och luftväxling.

5) Hustru och barn (söta).

RÅD I

SJÄLVA VILLAN

Denna är belägen 5 minuters väg från ångbåtsbryggan. 5 minuters väg gås på 20 minuter.

Den är byggd utan anledning, men på grund. På baksidan hänger en veranda och på verandan hänga

badhanddukarna och grannens son i ständig flirt med husets dotter, den s. k. ängelen.

Kakelugnar saknas — spiseln röker in ensam. Fönstren äro fastspikade, ty luftväxlingen sker genom golvet och dörrspringan.

I vänstra flygeln bor jungfrun. Höjden från marken till hennes fönster är 2 och en halv meter. Benen på grannens trädgårdsdräng hålla samma mått.

Förstugan tjänstgör som velocipedstall, skafferi och orättvis beskyllning mot värdfolket, som alltid tar den vägen för att komma upp på vinden.

Alltsammans är byggt i schweizerstil och omgives av

TRÄDGÅRDEN,

som består av jordgubbsland, icke fruktbärande videbuskar, en berså (se vidare grannens son) och två krusbärsbuskar (se vidare Svenska Vinbolagets Champagne). Trädgården omgives av ett genom skinligt staket, för den nytvättade flanellkostymens räkning försett med taggar, och tillstänges varje afton kl. 11 e. m. av trädgårdsgrinden. På samma tidpunkt sänker sig solen bak västerns purpurröda skyar och ängelen viskar sakta:

— Alltså i morgon vid bryggan, sedan gubben rest. God natt, älskade!

UMGÄNGET

utgöres av Pettersons och patrasket på andra sidan sjön. Fru Petterson är född 1843 och 28 år gammal. Hennes man är grosshandlare och tar emot beställning på konjakskapsyler. Han är därjämte far till sin son, kandidaten, som kuggats i studenten och vilar ut från studierna.

Pettersons har ett olidligt kaffe och en dräng med mördarefysionomi, och nog vet vi vart våra jordgubbar ta vägen. När man först flyttar ut, har man 12 krocketklot och fyra klubbor, och efter 3 veckor tyckes Pettersons ha eld i spiseln hela dygnet igenom.

KÄLLAN

är belägen fem minuters väg från villan. Genvägen genom hagen gås på 18 minuter.

Vattnet är alldeles grumligt, utom mitt på sommaren, då det är totalt försvunnet. Användes om förmiddagarna av grannens små barn som fotvatten och uppamningsort för grodyngel. Om kvällen begagnar kandidaten den olovandes som material för kärleksdikter:

Konsten att bo på sommarnöje

Den första gång jag henne såg
så var det vid en källas våg.
Hon satt invid dess branta kant,
och mittemot satt jag och hennes tant.
I källans djup jag såg din bild,
som uti tårar rann
— nu är jag från dig skild,
du sköna Marianne.

ÅNGBÅTSBRYGGAN

ligger liksom patraskets smutsiga Pelle alltid i sjön. Den påminner om nya riksdagshuset däri, att den är byggd på pålar och anlöpes varje dag av "Najaden VI ½", som när som helst kan spela på lotteri, ty den har regelbunden tur.

"Najaden VI ½" föres av kapten Jansson, en äldre skeppare, som passerat linjen långt senare än patraskets guvernant.

Vid ångbåtsbryggan avhämtas posten, som består av grosshandlare Pettersons kravbrev och postanvisningar på 2:50 till handelsbodens Kalle, som sålunda utfår sin månadslön från principalen, som sitter inne i Stockholm.

BADHUSET

hålles öppet vid olika tider, de s. k. badtiderna, och genom väggen är ett hål borrat på snedden, ty grannens son är vindögd.

Herrarnas badtimme är på morgonen och damernas kl. 3, när ångbåten passerar. De, som ej äro simkunniga, kunna hålla sig i repet, som hänger mittöver bassängen. På detta sätt bada de bara undre delen av kroppen, men de som ha stora fötter och någon tid varit anställda vid cirkus, kunna binda repet om vristerna och på så vis även bada övre delen av kroppen.

Simkostymer i smakfulla färger användas endast av de yngre damerna, och när hr Petterson badar, stiger vattnet 4 fot. De badande få hålla sig med egna handdukar och grannens son med skjortan.

Efter badet tages en värmande kall sup.

PÅ KROCKETPLANEN

spelas det ena partiet efter det andra. Ängelen har 200 000 i räntor, och grannens son kommer nog på grön kvist genom att gå på pinn. En av de angenämaste punkter på ett sommarnöje är

UTSIKTSBERGET,

till vilket man var kväll måste släpa sig själv, 8 filtar, 4 saftbuteljer och en handarbetsväska. Har man väl kommit dit, påstås man med livlig inbillning och stark kikare kunna se herrgårdens visthus mittöver sjön. Utsiktsberget ligger på en udde, som alltid av okänd anledning kallas kärleks- eller vänskapsudden. Nedanför berget ligger Amors kulle. Amor skulle, men ville inte.

När solen går ned, bör man citera något av Tegnér — vad som helst, t. ex.: Där växte uti Hildings gård, två — inte flera — plantor under fostrarns vård. De växte härligt i det gröna.

När månen går upp bak bergets kam — är saften urdrucken, och då kan man börja sitt kärleksrus med ängelen.

För att komma hem igen, bör man vara en modig man, som vet vad ens bästa kostym är värd.

HÄNGMATTAN

har sin plats mellan två björkar i ekbacken. Den som ligger i den befinner sig på ett helt annat ställe.

Konsten att bo på sommarnöje

MJÖLKEN

avlämnas varje kväll av mor Stina, som är så darrhänt, att när hon hällt upp 10 liter, så äro de två sista redan smör.

TIDNINGARNA

komma på torsdagen och äro Söndags-Nisse.

HYGIENISKA KLUBBEN

Herr Blom, bekant från historien om ansjovisburken, kom hem kl. 5 min. över 10. Han öppnade icke tamburdörren med sin egen nyckel. Han tryckte i stället på ringknappen. Det dröjde ett ögonblick. Så skramlade säkerhetskedjan till, dörren öppnades på glänt, och fru Blom viskade förskrämd:

— Vem är de som ringer så här dags?

— Det är jag, sade Blom.

— Jösses så du skrämde mej, skrek fru Blom. Varför ringer du? Har du glömt nyckeln?

Herr Blom steg in i tamburen, tog av hatt och rock, höll plaggen på armen och sade:

— Häng det här på piskbalkongen.

— Varför de? sade fru Blom.

— Det skall du få höra om en stund. Öppna fönstret i mitt rum, tag på dig en filt och sätt dig i salen, så skall jag berätta något.

Fru Blom tänkte: va ä de nu för fel med maten

igen? Sydde jag inte fast rockhängarn i går? Ska han börja bråka om vinterhatten igen?

Hon satte sig i salen. Herr Blom kom in efter och jungfrun som vaknat av ringningen stod i bara linnet ute i serveringsrummet och höll handen för ena ögat medan det andra låg i nyckelhålet till matsalsdörren.

Herr Blom ställde sig framför sin hustru, lade armarna i kors över bröstet, som han sett Napoleon göra på gamla Dramaten, och sade med allvarlig röst:

— Vi skola börja ett nytt liv. Du och jag och barnet och Amalia. (Amalia bytte om öga. Det var ett trångt nyckelhål.) Hör nu noga på, fortsatte herr Blom, jag har i dag gått in i Hygi-eniska klubben.

— Håller den också sina sammanträden på Strömkaféet?

Herr Blom besvarade icke denna fråga. Den var under hans värdighet. I stället sade han:

— Vet du hur stort rummet är där du ligger om nätterna? Jag vet det. Jag har räknat ut det på hemvägen. Det är så stort att du inandas samma luft 26 gånger varje natt. Har du tänkt på det? 26 gånger!

— Aldrig i mitt liv, sade fru Blom. Men det är

bäst du går och lägger dig, du har väl varit ute med Johansson igen.

— Jag kommer att ligga vid öppet fönster, jag kommer att ta av mej yllet, jag kommer att bada var dag, jag kommer att hädanefter leva på vegetabilier, jag kommer att gå till sängs varje afton klockan 9. Jag —

— Hon är 11 nu strax, sade fru Blom, du är 2 timmar över tiden.

Herr Blom gick in och lade sig i sitt rum. Han har eget rum. Han behöver vara ostörd. Fönstret stod öppet. Han lät det vara så. Han låg på rygg i sängen och tänkte: kanske det inte är värt att börja för häftigt, varpå han gick upp och stängde fönstret, tog på sig ett täcke till som vanligt och somnade.

Men herr Blom blev en energisk medlem av Hygieniska klubben. Och se här hur det gick till på det första sammanträdet han var med om.

Sedan klubbens vaktmästare, klädd i reformdräkt sydd i e t t stycke och utan fickor (det finns inga ställen där det samlar sig så mycket bakterier som i fickor), sett efter att fönstren voro öppna samt att golvspringorna besprutats med sublimatlösning, togo medlemmarna, som avvaktande stått samlade i tamburen, plats i lokalen och ordföranden, natur-

läkare Fredgren, öppnade mötet. Han hälsade de närvarande välkomna och bad att få yttra några ord om modern hygien:

— Mina damer och herrar! Hur skönt är det icke att vara fri från bakterier, att vara så rena som vi. (Här nös herr Blom. Han var inte van vid att sitta i korsdrag.)

— Men, sade herr Fredgren, för att kunna vara fullkomligt sund måste man ju leva efter vissa hälsoregler. Vi känna alla dessa regler, men för vår nye medlem, grosshandlare Blom, vill jag här meddela dem:

Begagna icke underkläder. De hindra utdunstningen.

Begagna icke heller strumpor. De förvekliga fötterna och glöm icke att skodonen skola förses med lufthål i sulorna. (Det har jag redan på den ena, tänkte herr Blom.)

Undvik näsdukar. De samla bakterier. De få endast användas att vifta med om någon kär anförvant reser bort.

Begagna aldrig hatt. Alla flintskalliga ha använt hatt. Gå barhuvad. Håret skall vara kortklippt och får icke benas — användande av kam och borste är hälsovidrigt.

Ligg på rygg då du sover. Sov lugnt. Dröm icke.

Stig upp genast du vaknar, drick en kopp välling och gå sedan naken 1 timme för öppet fönster.

Ät på bestämda tider, rök icke och förtär inga alkoholhaltiga drycker. (Herr Blom föll i tankar.) Sov 8 timmar på sommaren och 9 på vintern. Håll humöret i jämvikt och laga att magen är i ordning. Detta är de allmänna reglerna, sade herr Fredgren och lämnade talarestolen under livligt bifall.

Sedan höll fröken Friskson ett anförande om faran av att tala i telefon, samt det nyttiga i det alla familjemedlemmarna så mycket som möjligt gingo barfota även på bjudningar. Skattmästaren bad därpå att få påminna de närvarande om att årsavgiften skulle erläggas under aftonens lopp med en desinficierad tia. Så serverades en kopp te. För att undvika smitta hade var och en med sig en kopp, som låg i ett hermetiskt fodral. Herr Blom hade ingen sådan kopp. Han var glad åt det. Därpå upplöstes sammanträdet och de närvarande avlägsnade sig utan att beröra något så smittoförande som ledstängerna i trapporna.

Herr Blom gick hem ensam. Han tänkte mycket under det han gick. Utanför Operakällaren stannade han av gammal vana, men efter 5 minuters kamp med ett sämre jag fortsatte han hem.

Denna natt låg han vid öppet fönster. På morgo-

nen hade han snuva, men han använde ingen näsduk. Han drack sin välling. Han blundade när han gjorde det. Han gick naken 1 timme i starkaste drag. Han frös så att tänderna skallrade, men han höll ut.

På middagen klockan 3 gick han till sängs. Doktorn ansåg att det var bäst. Han såg själv efter att fönstren voro stängda, att spjället var skjutet och att det fanns fyra filtar i sängen. Han tog in 3 kinakapslar och drack en halv liter varm mjölk med 2 kupor konjak. Han låg till sängs i 4 dagar, och då han steg upp var han fri från all hygien. Dagen därpå satt han på Operakällaren och telefonerade som vanligt hem att man inte behövde ställa fram någon smörgås för han åt ute med en affärsvän. (Johansson.)

Herr Blom blev sig själv igen och han kände ingen smärta, när han fick höra att Hygieniska klubbens ordförande hade avlidit. Han hade förkylt sig efter morgonbadet. Det var en halv grad för varmt. Hygieniska klubben gjorde en stor begravning och i enlighet med klubbens princip var det 8 små hål på kistlocket för luftväxlingens skull.

Denna historia är sann. Men som motto glömde jag att sätta: gå aldrig ifrån dina ovanor!

HISTORIEN OM KAPRIDOLERNA

OCH ORDFÖRANDEN I DJURSKYDDS-FÖRENINGEN

— Jag älskar det oförargliga skämtet, sade H. E.

— Ja, naturligtvis, sade B. Du vill inte bli störd. Min mening är, att man inte bör förargas.

— Utan förarga, sade D.

— Nåja, sade B. Har ni hört historien om kapridolerna? Det är en förarglig historia.

— Jag har hört den, sade H. E. Men bara tre gånger förut. Du kan gärna dra den en gång till. Kanske finns det något nytt i den.

— Såå, sade B. Det är i alla fall en fördel med gamla historier — man vet, var man skall skratta.

— Och var man ska låta bli.

— Jag skrev revyer på den tiden, en till sommarn och en till nyåret. Jag och F. skrev pjäserna tillsammans och vi hade ofantligt roligt, före premiärerna. På den tiden hade vi en regissör vid teatern, en dansk herre, som hade hand om rekvisitan, om kostymerna, om allt som skulle köpas, om utstyrseln. Direktören låg ju mest i Stockholm och

sysslade inte mycket med denna filial. Dansken var den snålaste karl jag träffat. Han sa innan vi började:

— Jag har två mycket vackra baletter, en stjärnbalett och en badbalett, härliga kostymer, direkt från Berlin. Ni måste lägga in dem i andra akten.

Vi kände de baletterna. De hade dansat i 6 revyer förut och dessutom understundom tjänstgjort i "levande bilder" på välgörenhetstillställningar. Vi gjorde mannen föreställningar, det hjälpte inte. Han måste ha sin egen utstyrsel. Slutligen vägrade han att ge primadonnan en ny kostym till monumentnumret. Hon gjorde en staty. Hon fick gå in i en gammal trasa, som suttit på en måndrottning för 3 år sedan. Den var blå från början. Nu var den ingenting. Jag sade till F.: Mannen måste straffas!

Så reste jag till Stockholm i en affär, och när jag kom fram, fick jag en liten idé för Larsens — danskens, räkning. Jag gick till närmaste telegrafkontor och avsände följande telegram:

Regissör Larsen

X-borg.

Skaffa genast två kapridoler!

Lundqvist.

Lundqvist hette direktören, och vad kapridoler är vet jag inte ännu i dag. Det finns ingenting som heter så.

Larsen fick telegrammet och han tänkte: det är något till en pjäs! Jag skall skaffa det! Han gick ut i staden och på gatan mötte han F.

— Hör nu, säg mig en sak, sade han, var ska man få två kapridoler?

— Kapridoler, sa F. Vad ska ni med dem?

— Det vet jag s'gu ikke! Direktören har bett mig skicka två stycken. Inte finns det kapridoler här? Han har telegraferat och bett mig sända dem genast.

F. började förstå, och så sade han:

— Herr Larsen skulle gå till Centralteatern. De ha nog. Kanske dom lånar ut ett par.

Larsen gick till Centralteatern.

Där var stängt, ty detta var på sommaren. Han kom till F. igen och sade:

— Nej, det gick inte. Om vi vore i Köbenhavn, hade jag haft ett par genast! Här i stan finns ju ingenting. I Köbenhavn ha vi kapridoler, fullt med kapridoler.

Här såg han ängsligt frågande på F., och hans ögon sade: vad f-n är kapridoler?

F. svarade:

— Ja, naturligtvis. I Köpenhamn finns det. Res

dit. Ni kan ju vara här i övermorgon igen. Jag ska se efter teatern. Lundqvist betalar nog resan. Ni tar ju kapridolerna med er hem. Det blir billigare i frakt.

— Ja, kanske, sade Larsen.

På kvällen reste han. Han var borta en dag, och då han kom tillbaka, höll F. sig undan. Men på middagen gick han till teatern. Han gick frankt in på kontoret. Larsen satt där. Han såg pinsamt behärskad ut.

F. gick ut igen utan att hälsa. F. är en rädd karl. I dörren mötte han Lundqvist, direktören, och bakom honom gick han in igen. Larsen sprang ned från stolen, grävde i ena fickan, så i den andra, därpå i den tredje och fann slutligen i den fjärde ett telegram. Han höll det för ansiktet på chefen och skrek:

— Vad fanden mener di med kapridoler?

Här drog sig F. återigen diskret tillbaka, och jag har aldrig fått höra, hur Larsen och Lundqvist ordnade den lilla affären.

— Förlåt, sade D., som väntat på detta ögonblick för att få förstöra historien, var inte Lundqvist förlovad med en kvinna som bara hade ett ben?

— Jo, sade B.

— Jag vill minnas, att jag hört något sådant, sade D.

Och så tänkte vi alla på den enbenta kvinnan och glömde kapridolerna.

Efter en stund sade D.:

— Minns ni Shellack?

— Ja, vi mindes Shellack. Det var en rolig karl. Han kunde förarga folk. Han är borta nu.

— Jag for en gång i spårvagn, sade D.

— Så märkvärdigt!

— Jag var ensam, och vagnen var full av folk.

— Du uttrycker dig något egendomligt.

— Nåja, ni förstår vad jag menar. Jag satt där och kände de vanliga angenäma spårvagnsblickarna nitade vid min lekamen. Då kom Shellack in. Jag såg på hans min, att här skulle hända en olycka. Han hälsade bullrande hjärtligt, kallade mig för ni — vi voro bröder sen elva år — och satte sig bredvid mig.

— Nå, så trevligt att träffa er, sade han.

Det var dödstyst i vagnen, och alla lyssnade. Shellack skrek.

— Ja, det var mycket roligt, sade jag.

— Var har ni hållit hus så länge, fortsatte han. Ni kom ju ut från fängelset redan i våras!!

Jag kände hur jag blev blodröd och hur hatten

började trycka i pannan. Allas blickar sade: Vi sitta i samma spårvagn som långholmare! Att inte konduktören kör ut honom!

Shellack fortsatte:

— Nå, er syster, stackars flicka, hur har hon det nu? Är hon kvar i frälsningsarmén? Fick hon inte en liten?

Här reste jag mig för att gå ut, men han satte mig ned och viskade: Det är slut för den här gången! Du skall slippa mer!

Så småningom blev det lugnt i vagnen. Det kom in nya passagerare och de gamla stego ur. Vi märktes inte längre. Då kom en äldre man och satte sig mittemot oss. Han såg milt allvarlig ut. Han var nästan vördnadsbjudande.

— Vet du vem det är? sade Shellack.

— Är det Moses eller profeten Jonas?

— Nej, det är ordföranden i Djurskyddsföreningen. Följ nu noga med.

När det blev tyst i vagnen, sade Shellack till mig med hög röst:

— Hur mår din tax nuförtiden? Hon mådde väl inte illa av att jag sydde fast den där lilla rosetten vid svansen på henne?

— Nej, sade jag, hon blödde ett par veckor men

sen gick det över. När hon blir bra, skall jag hugga svansen av henne en bit i taget, så märkes det inte så mycket.

Här råkade jag se på ordföranden i Djurskyddsföreningen. Hans ansikte uttryckte den djupaste avsky. Han såg övernaturligt hemsk ut.

— Jojo, fortsatte Shellack, man kan ha roligt med djur, om man förstår sig på dem. Du minns katten vi har.

— Minns ja, hon rev mej en gång när jag badade henne. Vattnet var för varmt, 52 grader vill jag minnas.

— Ja, hon. Henne har jag hängande i ett snöre i taket, medan jag är ute, för att hon inte ska —

Här reste sig ordföranden i Djurskyddsföreningen. Han skakade i hela kroppen. Vi reste oss också och följde honom ut på plattformen. Han hoppade av medan vagnen var i gång och hade han inte ramlat på en gammal gumma, som stod på trottoaren, försjunken i tankar, så hade han stått sig rätt illa.

— Det var en elak historia, sade H. E.

— Nej, inte alls, sade D. Den är tvärtom oförarglig. Ty den har aldrig inträffat.

Därpå övergingo vi att tala om rockvaktmästare, varvid B. berättade — men därom en annan gång.

KONFEKTMAKARE HANSENS ISSKÅP

Med Nödvändighetens starka makt trädde han in i mitt liv. Han hette Valdemar Hansen, var dansk och innehade en liten men elegant konfektbutik vid en av de gator, jag nödgades passera, då jag kom för sent hem om middagarna. Mitt arbete var vid denna tid mycket ansträngande. Min vän B. vistades den tiden i staden och han kom varje middag upp på min byrå och tvingade mig att spela Karl den XVI med honom. Karl XVI är ett mycket enkelt spel med tärningar. Man kan spela det var som helst, men spelar man det om förmiddagarna på sin byrå, kommer man en timme för sent till middagen. En gång, för att icke försumma tiden, spelade vi det på gatan på hemvägen. Vi slängde i tur och ordning tärningarna framför oss på trottoaren, så kastade vi oss ned, läste av prickarna, gjorde upp vinst och förlust och kastade på nytt. Folk stannade och tittade, en konstapel trodde en gång att vi råkat i gräl och försökte anhålla B., som gjorde ett förtvivlat mot-

stånd och ville insinuera, att konstapeln uppträdde på min inrådan, enär det var B., som vunnit kastet. Saken förklarades, men så kom B. i delo med en bryggarhäst, som slickade av honom hans höga hatt åt galet håll. Och sedan spelade vi inomhus.

På hemvägen gick jag in till Valdemar Hansen och köpte för femtio öre konfekt åt min hustru. Jag rekommenderar livligt detta enkla medel åt alla äkta män, som komma för sent till middagen. Medlet hjälper i början. Det dröjer rätt länge, innan man behöver gripa till örhängen med äkta pärlor, diamantskospännen och äkta japanska handskskrin med inläggningar.

Herr Hansens butik var mycket liten. Den upptogs egentligen av en lång marmordisk, på vilken i dubbla led stodo vackra glasskålar med allt slags konfekt och choklad i. Där fanns små praliner med mandelmassa i, där fanns punschpraliner och prinsessan Margaretas praliner med grädde. Där fanns konfekt med och utan mandel och där fanns små runda kulor med amerikanska nötter, och så fanns där marmelad, färska kolakarameller och långa stänger av choklad med kräm. Där fanns allt gott i Valdemar Hansens skålar.

Hansen själv var liten och fet och vänlig. På sitt blandade språk sade han:

— Vad får det lov att vare? Konfekt? Och då jag första gången var där inne, sade jag:

— Jag vill ha litet konfekt och choklad, helt litet i en påse.

— Vad för sort får det lov att vare? Prinsessen Margaretes?

— Hmja, det är svårt att välja bland alla dessa skålar. Om jag skulle ta och smaka en bit på varje skål och sedan bestämma mig för den sort, som smakar bäst.

Herr Hansen såg förfärad ut, men jag fortsatte lugnande:

— Naturligtvis kommer jag endast att bita av en liten bit och lägga tillbaka den andra biten, alldeles som när man provar ost i matvaruaffärerna.

Herr Hansens ögon blevo omänskligt stora, och med fasan i sin röst skrek han:

— S m a g e o c h l ä g g e t i l l b a g e ! ! ! V a d m e n e r d i ? ?

Jag lugnade herr Hansen, jag tog tillbaka mitt förslag, och jag köpte för femtio öre konfekt. Jag fick fyra bitar. De fingo mycket väl rum i påsen. Hansen är dyr på sin konfekt. Men min goda hustru såg mera till hjärtat och det vänliga sinnelaget än till de fyra ensamma bitarna, som mina barn sedan

ofta sålde för fem öre till bankirens små flickor mittöver i förstugan.

Men jag lärde känna Valdemar Hansen. Vi hälsade på varandra om kvällarna på gatan, då herr Hansen stängt sin affär och tog sig en promenad utåt Strandvägen. Och en dag, då jag sträckte mina inköp ända till sjuttiofem öre — det var ovanligt sent den middagen — kommo vi att tala om affärer i allmänhet. Herr Hansen fyllde en skål med kolakarameller och sade:[1]

— Ja, jag har det dåligt. Tiderna äro svåra, man drar in på allt, man köper endast det nödvändigaste.

— Ni har rätt, herr Hansen, sade jag. Alla förstå icke, att konfekt är nödvändig för huslig lycka.

Herr Hansen smålog mystiskt och sade:

— Nåja, så länge jag har mitt isskåp —

— Ert isskåp, jag förstår inte —

— Jag tycker om er, alltsedan ni ville smage och lägge tillbage min konfekt. Ni skall få höra historien. Ser ni, jag har ett isskåp. Då jag hyrde min lilla våning här i huset, övertog jag den förre hyresgästens isskåp. Den kunde icke ta med sig isskåpet, ty det var byggt i huset. Det hör ihop med huset, det kan inte flyttas. Det är ett stort och väl

[1] Förf. låter i fortsättningen av berättelsen herr Hansen tala svenska. Förf. skriver inte danska.

inrett isskåp. Det är verkligen bra, och jag har förtjänat 1,800 kronor på det.

— Hur menar ni?

— Jag har sålt skåpet. Jag började för två år sedan. I slutet av mars, när jag hade svårt med hyran satte jag in en annons:

ETT VÄL INRETT ISSKÅP

till salu för billigt pris. Valdemar Hansen etc.

Redan på morgonen kom en herre. Han såg rejäl ut, och han sade kort:

— Kan jag få se på isskåpet? Vad kostar det?

— Här uppe. 200 kr., svarade jag.

Han gick med upp och såg på skåpet. Han tyckte mycket om det, det är också så rymligt och väl inrett. Han köpte skåpet, betalade och sade:

— Jag hämtar det senare.

Frampå middagen kom det ett stadsbud:

— Är det här jag ska hämta ett isskåp?

— Det är här, sade jag, och så tog jag stadsbudet med upp.

Han såg på skåpet.

— Det är stort, sade han.

— Ja, sade jag, det är stort.

— Få se om jag orkar med det, sade han.

— Få se, sade jag.

Så tog han i skåpet, gick runt det, kom tillbaka igen, satte på sig mössan och sade:

— Farväl, herr Hansen!

— Går ni? sade jag. Men skåpet?

— Har inte åtagit mig att flytta hus. Skåpet sitter ju fast, sade han och gick.

— Som ni vill, sade jag.

Mannen, som köpt skåpet, telefonerade senare:

— Det måtte vara något misstag. Stadsbudet påstår, att han ej kan ta skåpet.

— Jaså, sade jag. Men nog är det bäst, om ni vill hämta det snart. Det står bara i vägen.

Dagen därpå kommo två expresskarlar. Den ene var medlem i en atletklubb. De gingo snart igen. Då kom han, som köpt skåpet.

Han ville ha igen sina pengar, men jag sade honom, att skåpet var hans och att han borde hämta det så fort som möjligt. Han gick till en advokat. Då jag efter en månad inte hörde något av honom, satte jag in en ny annons:

Om den herre, som inköpt ett isskåp av V. H—n icke avhämtar det före denna veckas utgång, är han det förlustig. Efter denna tid beräknas en hyra av 1 kr. pr dag.

— Underligt, sade jag. Men vidare!

— Han hördes inte av. Jag tyckte, det var mycket

tråkigt. Affären generade mig. Jag satte in en ny annons om skåpets försäljning.

En äldre fru och en handlande från landsorten kommo på en gång för att köpa skåpet. De tittade på det och mannen från landsorten drog sig tillbaka rätt snart. Han hade inte råd till ett så dyrbart skåp. Den äldre frun stannade kvar, och då vi blevo ensamma, ville hon pruta.

— Två hundra kronor är mycket för ett isskåp, sade hon.

— Inte för detta skåp, sade jag. Billigare kan det inte bli. Jag har flera anbud.

— Hundranittifem bjudet! sade den äldre frun och blinkade med vänstra ögat.

— Nåja, sade jag, frun skall få det för 195 — men då får frun också låta hämta det själv.

— Det skall jag göra, sade hon. Och så fick jag pengarna.

Sen gick det som vanligt. Det kom ett stadsbud. Han gick. Sen kommo samma expressbud som förra gången. — Jaså, det skåpet, sa dom. Tack så mycket! Vi ha annat att göra. Sen kom frun själv. Jag försökte lugna henne. Jag sade, att det v a r hennes skåp, att hon hade rätt att göra med det, vad hon ville. Och vet ni, den gumman hade verkligen en idé.

— Det är mitt skåp, sade hon. Jag skall också begagna det! Var lugn för det!

På kvällen kom hon knogande med en skinka, en knippa frankfurterkorv och en kalvstek, och alltihop lade hon in i skåpet tillsammans med en stor isbit, låste igen och tog med sig nycklarna.

Affären generade mig verkligen, och då hon inte hördes av på fjorton dagar — jag fick sedan veta att hon låg sjuk av sinnesrörelse — anmälde jag saken för Hälsovårdsnämnden och frun fick plikta 10 kr. för förvaring av skämda matvaror.

Ja, sedan har jag sålt skåpet några gånger. Vänta, här är förteckningen på dem, som äger det:

Herr Adolf Bergström, bet. 175 kr. Gick en lång tid och väntade på mig om kvällarna. Jag sade till polisen.

Grosshandlare Erik Johansson, bet. 200 kr. kontant. Försökte flera gånger med järnspett och bräckjärn och hotade med dynamit. Skrev en lång tid anonyma brev till mig och kallade mig för Isskåpsskojare.

Fröken Emilie Nilsson, bet. 185 kr. Hon fick det lite billigare för hon såg bra ut. Hon har matvaruaffär i Vasastan. Hon kommer ofta in, ställer sig och ser mig rakt i ögonen och går sedan sin väg.

Hansen gjorde en paus, tog en Margaretapralin,

och i detsamma öppnades dörren. En medelålders herre kom in. Han lyfte artigt på hatten och sade:

— Det stod en annons om ett isskåp, kunde man kanske få se det?

Hansen sken upp.

— Var så god, den här vägen.

Jag såg dem försvinna genom ett litet rum bakom butiken.

Jag kom sent hem den middagen, och då jag berättade Hansens historia för min hustru sade hon:

— Det där var något alldeles nytt, till omväxling med den utländska posten, som annars brukar fördröja dig så förfärligt. Skriv för all del upp historien så du inte glömmer den!

Och det har jag gjort.

VAX

Den händelse som jag nu går att berätta är sann och tilldrog sig strax efter de Olympiska Spelen 1912. När jag säger att händelsen är sann är det icke för att skryta med att jag varit med om något underbart, ty i själva verket var tilldragelsen icke underbar alls. Märkligare ting ha inträffat och komma att inträffa.

Denna något långa inledning är sålunda fullt onödig. Åtminstone för själva historien. Hade jag berättat saken muntligen hade det också skett på ett enklare och kortare sätt. Men det är nu en viss skillnad på det muntliga och skriftliga berättandet. I förra fallet har man publiken bredvid sig och man rättar sitt arbete därefter. Man ser hur mycket åhöraren tål, man läser i hans ansikte anmärkningarna eller berömmet över den berättarteknik man använder. Man kan också tala för ansikten som äro rent oförstående och då är det bäst att släppa alltsam-

mans, teknik och poäng och hela skjutsen. Och övergå till något annat.

Med det skriftliga berättandet förhåller sig på annat sätt. Man berättar för sig själv och på det sätt som det roar en själv.

Alltså, det var efter de Olympiska Spelen. Jag bodde i skärgården, vid havsbandet, närmare angivet: Utö, som äges av grosshandlare Lewin, som är en originell man och enligt dokument, som han i förtroende visat mig, kusin till ryske tsaren. Tsaren heter egentligen Lewin.

Från Utö reste jag in till staden varje måndag, ty då var jag trött på landet. Jag hade också en del affärer att sköta. Jag reste med ångfartyget Södertörn, vars kapten är en utmärkt man och heter Sundin. Han hör icke heller till historien men jag berättar det ändå för att ni skall vara fullt inne i situationen. Ångfartyget Södertörn gör 13 knop och lägger till klockan halv 10 vid Blasieholmen.

Jag tog vanligen en bil och åkte till min byrå, där jag var strängt sysselsatt till middagen, då jag gick ut i staden.

Dessa måndagar sammanträffade jag med två personer vilkas namn måste nämnas. De voro: baron Carl Cederström, den kände aviatikern, och Albert Engström, som icke behöver någon titel. Jag skulle

ju kunnat kalla dessa herrar vid andra namn, men därpå hade berättelsen lidit. Jag skulle också kunnat förändra deras namn något litet så att alla förstått varom saken rör sig, men jag anser ett sådant förfarande fegt och ovärdigt.

Vi brukade äta middag tillsammans. Någon gång utanför Operakällaren, ibland på Piperska muren, vars lilla trädgård är så stockholmskt vacker. Vi sutto sedan på terrassen tills det blev rätt sent och sedan for jag till Utö igen med båten som gick dagen därpå kl. 3.30 e. m.

Det var nu en sådan måndag. Tidigt på morgonen besökte jag Cederström i hans rum på hotell Kronprinsen. Han hade begärt ett samtal och gick genast rätt på ämnet:

— Engström är kvar i stan. Vi ha mycket roligt, men skörden i Grisslehamn lider av att han ej far hem. Han har varit på väg i 2 veckor, jag kan heller inte komma härifrån förrän han far, och nu vill jag att han reser.

— Jag kan ingenting göra åt den saken, sade jag. Visserligen har jag besegrat Engström i boxning, han missade i en u p e r c u t och jag kom in med en k i d n e y b l o w, som är mitt favoritslag, men jag kan ingenting göra åt hans hemresa.

— Nej, jag skall själv ordna saken, sade Cederström. Du behöver endast assistera.

Aviatikern steg upp ur sängen och började klä sig. Men icke i den vanliga gröngula homespundräkten utan i flygkostym av brunt skinn. Han snörde byxorna vid sidorna, och han tog på sig skinnjackan och provade den lätta huvan.

— Du flyger ju icke nu, sade jag. Vad är meningen?

Han gick till telefonen och beställde en bil, en täckt bil.

Han lade ner luren och sade:

— Det hela är ett skämt. Hör på. Du vet att jag står på Panoptikon i vax, två trappor upp, vid fönstret åt Kungsträdgården. Jag är för resten bra gjord.

— Åja, sade jag, inte illa. Hur så?

— Jag åker till Panoptikon, går upp och ställer mig själv där i stället för vaxfiguren och du lagar att Albert kommer dit. Och sedan far han hem.

Jag reste mig. Det hela var som det skulle vara. Som om jag gjort det själv.

Vi togo hissen ned, stego upp i bilen och åkte till Panoptikon.

Fröken vid kassan såg något förvånad ut då mannen som stod i salen två trappor upp kom in genom dörren på nedre botten. Vi fortsatte uppför trap-

porna, förbi Soto Maior, general Booth, Kungliga familjen, Flickan med tändstickorna och Sven Hedin.

Vi kommo in i salen två trappor upp och Cederström mötte Cederström. Han ställde sig bredvid sig själv i vaxfigurens pose och för ett ögonblick kände jag mig förvirrad. Det föreföll mig som om jag kunde ta fel, som om vaxfiguren vore mer levande.

Utom Carl Barcklind, Emma Meissner, general Sven Lagerberg och Gunnar Wennerberg voro vi ensamma i rummet. I första våningen gingo några flickor från landet, men de hade icke hunnit upp ännu.

Vi handlade raskt. Vi ställde vax-Cederström bakom Wennerberg och general Lagerberg och den riktige intog platsen vid fönstret. Vi provade ställningen. Utmärkt.

Och så telefonerade jag från kontoret till Engström:

— Kom till Panoptikon, två trappor, titta på Cederström, ganska lustigt, vi äta frukost sedan.

— Jag går aldrig på Panoptikon! Försök inte, gosse! Sådant är ju vidrigt.

— Ja, men för en gammal vän som Cederström! Han blir så glad.

— Nåja. Jag kommer. Men ta bort halmen ur näsan.

Jag återvände till platsen. Vax-Cederström lutade sig mot soffan bakom Wennerberg. Han såg trött ut. I trappan hördes steg. De två flickorna från landet. Levande Cederström stod vid fönstret. Händerna innanför bältet, mustaschen upp och ena ögat något vindande. Stel.

Flickorna gingo rakt fram till fönstret och stannade.

— Ä de Barcklind? viskade den ena.

— Se efter i katalogen, svarade den andra. De sågo efter och läste båda på en gång:

Aviatikern Carl Cederström i sin flygkostym, Sveriges förste flygare.

De sågo upp beundrande och mötte en blå, morgonklar blick från vaxfiguren.

— Vad han ser stilig ut, sade den ena.

Jag vände mig diskret om.

— Tänk, att få flyga med honom, sade den andra.

— Det skulle jag inte våga . . .

Jag hörde lugna, säkra steg i trappan. Engström kom upp. Jag gick emot honom.

— Var ä han, sade han, jag uppehåller mig icke länge på sådana här ställen.

— Där, sade jag, och pekade mot fönstret.

Engström stannade mittpå golvet och tittade:

— Det är dumt, sade han, alltsammans, jag ser halmen i näsan på honom och så är han för kort.

— Du bör titta närmare på honom. Han är inte så illa. Bra ställning.

Vi gingo närmare. På två stegs avstånd. Albert stod alldeles stilla och såg Cederström rätt i ögonen, så sade han:

— Så djävlig ser han inte ut i verkligheten. Det blir aldrig konst det där — vax är vax. Nu går vi och äter.

Då såg jag hur näsvingarna rörde sig på vaxfiguren, jag såg hans mun öppna sig och jag hörde honom tala:

— Får jag gå med, Albert!?

Engström vände sig om och såg på mig med ett underligt uttryck i ögonen, därpå sade han:

— Eftersom han vill så, och så gick han fram till den levande vaxbilden, tog honom i armarna och bar ned honom för trapporna, förbi kassörskan som skrek:

— Dom stjäl flygbaronen! Dom stjäl flygbaronen! Och ut i den väntande bilen.

Vi åto frukost på Kronprinsen, alkov, en trappa upp, och Engström for hem till Grisslehamn på kvällen. Han hade beställt hyttplats på båten en timme innan han gick till Panoptikon.

INNEHÅLL

Tätning av en båt 5
Dynamithunden 8
Hästen 14
Dörren 22
Snickaren 28
Bloms kran 35
Ryggskott 40
Årorna 48
Bloms obekanta 52
En ansjovisburk 58
Rengöring av en brunn 62
Ett eget hem 65
Henriksson 73
Nyckeln 79
Stridsövning 82
Chapman 84
Ångbåtspassagerare 91
Sängtaket 97
Som 101
Berättaren 102
Öppet brev 108
Osa Krack 111

Innehåll

Samtidens största bluff 120
Skruvnyckeln 130
Telefon 134
Claudia 136
Varubyte 143
Konsten att bo på sommarnöje 150
Hygieniska klubben 157
Historien om kapridolerna 163
Konfektmakare Hansens isskåp 170
Vax 179

HASSE Z

gjorde sig genom sin fina humor högt älskad av svensk bokpublik. Kvickhet och gott humör, älskvärdhet, vänlighet och mänsklighet kännetecknade vad han skrev. Hans historier och kåserier gjorde många jular gladare för åtskilliga generationer julboksköpare. De utkommer nu i ett fylligt urval sammanställd av hans dotter fru Märta Tjerneld och hans son Erik Zetterström (Kar de Mumma).

Hasse Z:s samlade

kommer att omfatta följande 12 volymer

1. TÄTNING AV EN BÅT
2. MANNEN MED FÄLLSTOLEN
3. ANNA-CLARA OCH HENNES BRÖDER
4. DÖRRPLÅTEN
5. SÄNGKNOPPEN
6. SVENSKA SUPENS VÄNNER
7. SJÖKON
8. STOR SAND
9. PORTRÄTT
10. ULF
11. KÅSERIER I
12. KÅSERIER II

Pris per häftad volym 3: 25

165 K.
14-4-50. Pb.

6000212149
Göteborgs universitetsbibliotek
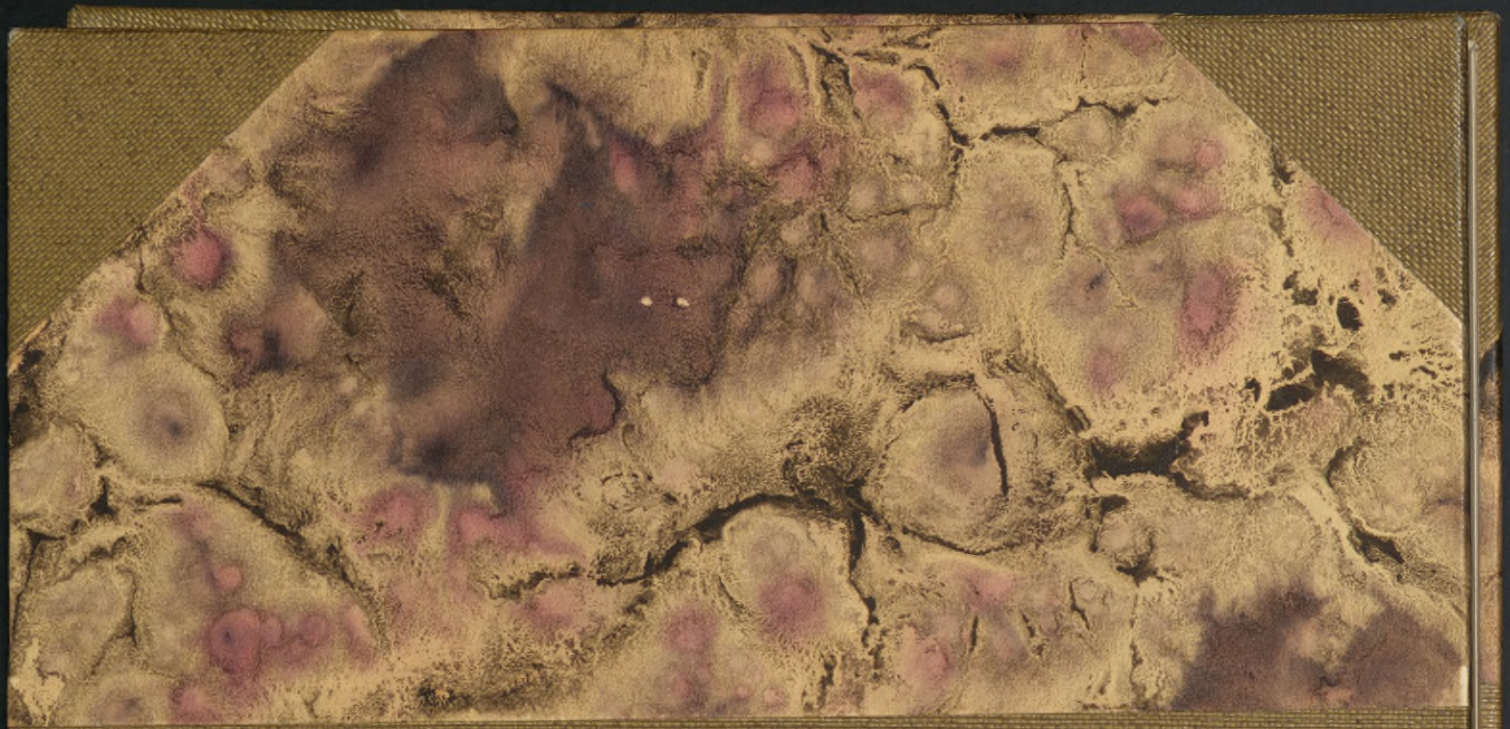
7 10